

აზიზი

ნინო ანანიაშვილის
დაბრუნება

ნინო ანანიაშვილი, დიდი პატრიოტი
და საქართველოს მარგალიტი -
ასეთია პრეზიდენტის შეფასება.

A4

უცხოეთი

ადამიანთა გატაცება
- ერაყელი
ექსტრემიზმის სახე

თავისი მოქალაქის, ანგელო დელა
კრუზის გამოსახსნელად
ფილიპინებს ერაყიდან ჯარის
გაყვანა მოუხდა.

A5

ეკონომიკა

ელექტრორეიდი
თბილისში

ნანახმა მიკლაიუნასისა და
გილაურის მოლოდინს გადააჭარბა.

A6

საზოგადოება

ხორციის
მოყვარულთა
საყვარდღებოდ

მოითხოვთ ვეტ-სან-ექსპერტიზის
ქვითარი.

A6

ანიფი

	22/7	23/7
თბილისი	30 ☁	28 ☁
ქუთაისი	32 ☀	31 ☀
ბათუმი	28 ☁	29 ☁
სოხუმი	29 ☀	24 ☁
ფოთი	30 ☀	29 ☁
თელავი	29 ☁	27 ☁
ზუგდიდი	31 ☀	29 ☁
გორი	27 ☀	27 ☁
ახმეტა	29 ☁	27 ☁
ჟიჟიურა	31 ☀	31 ☀

უცხოური ვალუტის
ოფიციალური კურსი
ლართან მიმართებაში

აშშ დოლარი	1.8950
ევრო	2.3384
გირვანა ლარი	3.5082
რუბლი	0.0651

ბარემოს დაცვის სამინისტრომ ბაქო-თბილისი გზაზე

ბაქო-თბილისი-
ჯეიჰანის
ნავთობსადენის
პირველი შილის
ჩადების საზეიმო
ცერემონიალი.

ოთარ ქირია

ნელობს და იმასაც, რომ ამავე
ქვეყნის ახალმა მთავრობამ, მი-
ლსადენის მშენებლობისა და ოპ-
ერირების მონიტორინგის მიზნ-
ით, სპეციალური კომისია შექმ-
ნა. კომისიები ადრეც ბევრი არ-
სებობდა, მაგრამ...

ყველაფერი იმით დაიწყო, რომ
ათიოდე წლის წინათ მსოფლიო
საფინანსო გიგანტებმა ევროპასა
და აზიას შორის ნავთობის ახალი,
უფრო მარტივი გზით გადაზიდე-
ის სურვილი გამოთქვეს. "უფრო
მარტივი" მსოფლიო ბაზრისთვის
ნიშნავდა იმას, რომ "არაბულ კო-
ნტროლს" ალტერნატივა მოეძე-

ნებოდა. მართალია, ამ კონტრ-
ოლს ბოლო სხვა მეთოდებით მოე-
ლო, მაგრამ ალტერნატიული გზე-
ბი მაინც შენდებოდა. სხვათა შორის,
ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის პროექ-
ტის შექმნაზე მუსაფი მამინე
დაიწყო, როცა მოკავშირეებმა
ერაყის ქვიშაზე დადგეს ფეხი, მა-
გრამ ამ დროისათვის მსოფლიო
ბანკს, "ბრიტთ პეტროლეუმს" და
სხვა მრავალს უკვე მილიონები
შეჰნდებოდა ჩაყრილი. პროექტის ჩა-
შლის არანაკლები ინტერესი ამო-
ძრავებდა რუსეთს, რომელიც ბა-
ქო-ჯეიჰანის სერიოზულ კონკუ-
რენტად მიიჩნეოდა. რუსეთი რამ-

დენიმე ხაზს ფლობს და მათ შორ-
ის "დავანგებულები" მოიძებნება.
"ცდა ბედის მონახვერება", მაგრამ
შტატების ინტერესებთან შეწინა-
აღმდეგება რუსეთს სხვაგანაც
ეყოფა... "ბედად", გასული საუკუ-
ნის დასაწყისში სომხეთმა და თუ-
რქეთმა დიპლომატიური ურთიე-
რთობა განწყვიტეს, თორემ თბი-
ლისი აუცილებლად ამოვარდებო-
და ნავთობსადენის მარშრუტიდ-
ან, იმ მარტივი მიზეზის გამო,
რომ ინვესტირების მოკლე გზას
აირჩევდნენ.

ბაზრადება A3 ბაზრადება

თამარ ლაბანძე:
"რომ შეგვიძლოს,
მარშრუტს
შეგვიძლიდით"

ინტერვიუ საქართველოს გარემოს
დაცვისა და ბუნებრივი
რესურსების მინისტრთან თამარ
ლანძეშვიტთან:

- აზრს, რომ მარშრუტი ნამდვი-
ლად არასწორად არის შერჩეული,
სრულად ვეთანხმები. დღის წესრი-
გში ახლა რომ იდგეს საკითხი მარშ-
რუტის შერჩევის შესახებ, აუცილე-
ლად სხვა მარშრუტს ავარჩევდით.

- რატომ?
- იმიტომ, რომ ბორჯომის ხეო-
ბას საქართველოსთვის ძალიან დი-
დი მნიშვნელობა აქვს.

- გამოდის, საფრთხე მართლ-
აც გვემუქრება?

- მილსადენის გახეხვის შანსი
მინიმალურია. თუმცა, მთავრობა
მაინც არ ნავიდოდა რისკზე.

- ხელმეორე რაუკი, რომელიც
სწორედ მარშრუტის არჩევის
დროს შეიქმნა. აქ ყველას ხელმო-
წერა და კომენტარია მოცემული.
წინააღმდეგი არავის არის. გამო-
დის, წინა ხელისუფლებას ეწინა-
აღმდეგებით, მაგრამ ძალიან არ შე-
გნეოთ, პროექტი შეაჩეროთ.

- მე არავის ვეწინააღმდეგები.
ამასთან, ამ წერილის დაწერა (იგუ-
ლისხმება შემოთავაზებული ღია

ბაზრადება A3 ბაზრადება

მსოფლიო ბანკი
პროექტის
შესრულებით
კმაყოფილი
არ არის

გარდა იმისა, რომ ბაქო-თბილი-
სი-ჯეიჰანის ნავთობსადენის მშე-
ნებლობას, გარკვეულწილად, საქე-
რთველოს გარემოს დაცვის სამინი-
სტრო, მთავრობის წევრებისაგან
შემდგარი სპეციალური კომისია და
ექსპერტები აკონტროლებენ, მსო-
ფლიო ბანკმა ცალკე იქირავა ექს-
პერტები - საუბარია მრჩეველებზე
გარემოს დაცვისა და ტექნიკურ სა-
კითხებში. ისინი დასკვნებს ცალკე
აკეთებენ. აი, რას წერენ ისინი:

"თავისი მუშაობის პირველ
ეტაპზე - 2003 წლის გაზაფხულზე
ორმა დამოუკიდებელმა ექსპერ-
ტმა "საერთაშორისო საბჭომ (პა-
ნელმა)" (ტექნიკური მრჩეველის,
საქართველოს გარემოს დაცვის
სამინისტროსა და საქართველოს
ნავთობის საერთაშორისო კორ-
პორაციის ექსპერტებთან ერთად)
განსაზღვრა აუცილებელი დამატე-
ბითი შესწავლების მოცულობა და
შინაარსი მეწყრებთან და მდინარე-
ების გადაკვეთებთან დაკავშირე-
ბით. ეს სამუშაოები განხორციელ-
და ერთობლივი ჯგუფების მიერ,
რომელთაც "პანელის" წარმომად-
გენლები ხელმძღვანელობდნენ.
გვ. ჯგუფებში BTC Co-ს კონტრაქ-
ტორთან ერთად მონაწილეობდნენ
- ტექნიკური მრჩეველი, საქარ-
თველოს გარემოს დაცვის სამინი-
სტროსა და საქართველოს ნავთობ-
ის საერთაშორისო კორპორაციის
მიერ შეთავაზებული ექსპერტები.
პროექტების შემდგომი დეტალი-
ზაცია განხორციელდა "პანელის"
რეკომენდაციების შესაბამისად.

ბაზრადება A3 ბაზრადება

ფართო საინფორმაციო სექტორი, ანალიტიკა, საბიუჯეტო, სახანაო, ენაგაბიტიკული სფეროს მონიტორინგი, ჟურნალისტიკა
გამოქვეყნებული, ქალაქისა და სოფლის სიხალადი, საბუღალტრო კონსოლიდაციაში მითრ მსოფლიოს სხვადასხვა კომპიუტერ
მონიტორინგი უახლესი აზიზი.

"24 საათის" ჩაბარება - "საბარათო", "გიგანტი", "მონაფიკა", "ავტომობილი", "პროექტირება", "საქსამსახურები",
"მეცნიერება და ტექნიკა", "გალაქილია".

ეკონომიკური პროექტები "ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციასთან" და "სოფლის ფონდთან" განხორციელდა მოქალაქეებს გათ
უფლებასა და მოქალაქეებს. გათმობისთვის გათ საბარათო და საბარათო საბარათო საბარათო.

"24 საათი" ექსპლუატორად აქვეყნებს ოფიციალურ დოკუმენტებს - პრაქტიკულად, მთავრობისა და სხვა სახელისუფლო
სტრუქტურების ბრძანებებს, დადგენილებებს, სახელმწიფო მნიშვნელობის ნორმატიულ აქტებს.

ხელშეკრულებები ხელმოწერის თაობაზე უნდა დაიდოს უშუალოდ გაზეთის დირექციასთან, რათა გამოიჩინოს გაზაფხობები
და უზრუნველყოფილი იყოს მონიტორინგის სტაბილურობა.

საქართველოს პრაზიდენტს, ბატონ მისილ სააკაშვილს!

ბაქო-თბილისი-ჭაიჭანის ნავთობსადანი

ბორჯომის ხეობას კატასტროფით ემუქრება

ბატონო პრეზიდენტო! დასაწყისში გვსურს, ხასკამით აღვნიშნოთ, რომ ქვემოთ მოყვანილ მსჯელობის კრიტიკული განხილვა ეჭვის ქვეშ არ აყენებს ქვეყნის დასავლური ორიენტაციის მართებულიობას; ვიმედოვნებთ, რომ ნავთობსადენის განთავსებას საქართველოს ტერიტორიაზე შედეგად მოჰყვება სტაბილურობისა და უსაფრთხოების დამატებითი, მყარი საერთაშორისო გარანტიების სისტემის ფორმირება, რაც შექმნის შესაძლებლობას მიმზიდველი საინვესტიციო გარემოს ჩამოყალიბებისა და დემოკრატიული ინსტიტუტების შემდგომი განვითარებისათვის.

სამწუხაროდ, შევარდნაძის მმართველობას ხელსაყრელი პირობების ქვეყნის სასიკეთოდ გამოყენების უნარი არ აღმოაჩნდა: ჩვენ თვლით, განადგურებული ეკონომიკური პოტენციალი, დაკარგული ტერიტორიული მთელანობა, ასეველი ათასობით დევნილი და სამშობლოდ გადახვედნილი თანამემამულე, დახმარების სახით გამოყოფილი და უკუკლდე გამჭრელი ასობით მილიონი დოლარი ამის ნათელი მაგალითია.

ბუნებრივია, რომ შეუძლებელი იქნებოდა, განსხვავებული დამოკიდებულება ყოველიყო, ესამე თაისაღლეულის დასაწყისის ყველაზე მნიშვნელოვანი პროექტის მიმართ - ყოფილი ხელისუფლების უპრინციპობამ, სიხარბემ და არაკომპეტენტურობამ, აგრეთვე, ინვესტიორის წინადაუხედაობამ, ისეთი საპროექტო შეცდომები გამოიწვია, რომელთა გამოც, თავისი ობიექტური შესაძლებლობებით პერსპექტიული, საერთაშორისო გარიშეპური ინტეგრაციით მონაწილეობის პრესტიჟული იდეა საეჭო ღირსების წამოწყებად იქცა.

და ასე მოხდა იმტომ, რომ კომუნისტური მმართველობის ტერიტორიებით მთაზროვნე ყოფილმა პრეზიდენტმა გასცა განკარგულება ნავთობსადენის მარშრუტის შეცვლის შესახებ, დარწმუნებულმა იმაში, რომ ბუნება მას უსიტყვოდ დაემორჩილებოდა.

შეცდომა რამდენჯერმე იქნა დამეუბლი:

1. გამართლებელი იყო უხეში ზნეოლი ინვესტიორზე, რის გამოც, იგი იძულებული გახდა, შეეცვალა პირველადი გადაწყვეტილება.

2. დანაშაულებრივი არაკომპეტენტურობისა და გულგრილობის გამო, ინვესტიორისათვის ტრასის ალტერნატიული მიმართულებად შეთავაზებული იქნა ბორჯომის ხეობა.

3. ქვეყნის ინტერესების აღქმის უუნარიანობა და სიმბდალის გამო, არ მოხდა დამეუბლი შეცდომის დროული აღიარება, არ ჩატარდა კონსერნტუნარიანი გარანტიების ობიექტური შეადგენა და გაზვიადებული მიზეზებით დაწუნებული იქნა აშკარად უფრო პერსპექტიული, ე.წ. "ყარა-ყაისი" მიმართულება (ჩვენ გვინახილიყო **BTC Co**-სთან გამართული კონსულტაციები გარემოსდაცვითი ნებართვის გაცემის დღეებში და, მოუხედავად ყოველივე ზემაღიწმნისულისა, იქმნებოდა იმის სრული მიაბეჭდილება, რომ ინვესტიორი, რეალბის ობიექტური ანალიზის საფუძველზე, მზად იყო, შეეცვალა ნავთობსადენის ტრასის ბორჯომის ხეობის მონაკვეთი. მდგომარეობა რადიკალურად შეიცვალა იმდროინდელი სახ. მინისტრის ა. ჯორბენაძისა და მისი უფროსის ჩარევის შემდეგ).

ბუნებრივია, ვითარება ასე არ დამთბებოდა და ქვეყნისათვის საავალო გადაწყვეტილებით არ დასაყრდნობდა, რომ ჩატარებულიყო არანებელი პრობლემების ღია, ჯანსაღი განხილვები და საზოგადოებისათვის ცნობილი ყოფილიყო რეალური სურათი.

გარემოზე შესაძლი ზემოქმედების (გვს) პროექტის ოფიციალურად წარმოცდების შემდეგ "საერთაშორისო ნავთობის საერთაშორისო კორპორაციამ" (სსსკ) დაიწყო საჯარო განხილვების ორგანიება. კომპეტენტური, საგნობრივი კამათის ნაცვალად, ტარდებოდა 70-იანი წლების შუაგავსე კომკავშირულ-დამკერული მმართველობის მხარდამჭერი პრობანდისტული, საზემო მოსწრებები, რომლებზეც დამსწრე არწმუნებდნენ, რომ ყოველივე უსაფრთხო ნავთობსადენის შემწელობა გადაარჩენდა ქვეყანას.

ისევე, როგორც მოქალაქთა კავშირის სააარჩეო კარუსელს, ამ განხილვებსაც წინასწარ მიღწეულ გადაწყვეტილებას ღიბიტიმაცია უნდა უზრუნველყოფი; სცენარი - შედეგითი, ხოლო მონახილეთა კონტინგენტი მკაცრად იყო განსაზღვრული: ცენტრალური და რეგიონული პოლიტიკური ელიტის წარმომადგენლები, საპატიო სტუმრები, დაგეგმილი და შეთანხმებული გამოსვლები და თუ შემთხვევით, ორგანიზაციონალი სიღრმხილის მოუხედავად, დარბაზში განხილვებულ აზრის გამომხატველი ადმინისტრაციები, ამ მიზნისათვის სპეციალურად მერჩეული და საზოგადოების სახელის მოქმედი სხვადასხვა ორგანიზაციის წარმომადგენლების ლეგიონები წინასწან ინტელექტუალისთან ერთად მზად იყვნენ, ურჩი მონახილ ქვეყნის მტრად გამოცხადდნითა.

აი, ასეთი კარუსელის აწყობდა სსსკ გზუს პროექტის განხილვებისას, ამავე ხალხს ახედრებდა უცხოელ ექსპერტებს. მას მთაში ედგა სახელმწიფო პროპანდისტული მანქანა და იყო სრული იდლია; უმიზეზობის ტიპებული მოსახლეობის ციერ მანახის ღიოდ.

მათ გათავისმწმნეს ყველაფერი, გარდა ქვეყნის ინტერესებისა და იმისა, რომ ბუნებასთან გარიგება შეუძლებელია.

ყველას კარგად ვახსოვს, როგორ დადგა ე. შევარდნაძე ბორჯომის ხეობის უსაფრთხოების გარანტად, როგორ ამტკიცებდა გაჭანტებისა, რომ რისკის ფაქტორი იქნება "ბ-ბ", მშმდეგ "ბ-ბ", მშმდეგ "ბ-ბ", მშმდეგ "ბ-ბ" - თან მთაში გადგებოდა, ხოლო სულ ბოლის ყველაზე გავრცედა, როდესაც განაცხადა, რომ ნავთობსადენი ბორჯომის ხეობაში არ გადის.

საკითხის საპარლამენტო განხილვისას მძიმე მდგომარეობაში მყოფმა გარე-

მოს დაცვის ყოფილმა მინისტრმა ნ. ჩხობაძემ აღნიშნული კითხვას არ უპასუხა და განაცხადა, რომ იგი გეოგრაფიის სპეციალისტი არ არის.

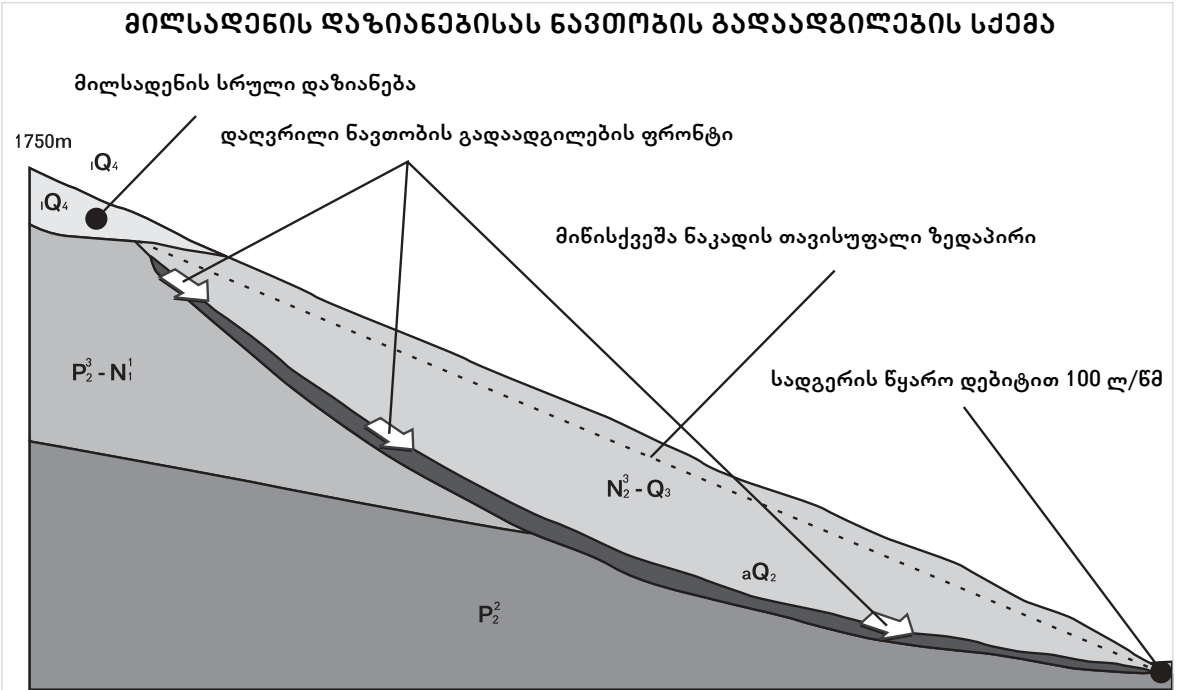
ჩვენ შეედივართ ქალბატონი ნინოს მძიმე მდგომარეობაში, მიგვანია, რომ შევარდნაძის გარემოცვის მაღალჩინოსანთაგან მან ყველაზე მეტი გააკეთა პრობლემის ობიექტურად გადასაწყვეტად. მისი დახმარების გარეშე, არ გვექნებოდა სრული ინფორმაცია ჩვენთვის ესოდენ საინტერესო საკითხებზე.

ბატონო პრეზიდენტო! გამოვიყენებ ჩვენს ხელთ არსებული ყოველგვარი შესაძლებლობა, რათა ვითარება გაგვეკეთვია: საკითხი მკვეთრად ჯერ კიდევ 2001 წელს დავაყენებთ, როდესაც განაცხადებთ, რომ, ნავთობსადენის ბორჯომის ხეობაში გატარების გამო, პროექტი მთლიანად ანტიეკოლოგიურია და მოცემულ შემთხვევაში საქმე გაეკეს ეკოლოგიურ დანახაულობა.

იცის რა რთული ვითარება "კოლიანას" უზანზე, ინვესტიორი უარს ამბობს ტრადიციული, დეტალური მეთოდების გამოყენებით, მენყრული ფერდების მდგომარეობის კვლევაზე, ვინაიდან ასეთ შემთხვევაში მათთვის სასურველი დადებითი პასუხის მითება, პრაქტიკულად, გამოიჩნებოდა.

ზემოაღნიშნულ უშიშროების საბჭოს სხდომაზე, მწვავე კითხვებით გაიზიანებულმა ედვარდ ა. ჯონსონ III-მ განაცხადა, რომ **BTC Co**-ს საქართველოში უკვე 100 მლნ დოლარი აქვს დახარჯული ყოველგვარი პრაქტიკული შედეგების გარეშე და ქართული მხარე ვალდებულია, მეგუფოს რისკს.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ჩვენ არ გვსურს, რომ ვარდების რეკლამის ტალღაზე მოსულმა, მოსახლეობის წილითი დატყუარეობა თქვენმა ხელისუფლებამ მისი წინამორბედის მიერ დამეუბლი შეცდომებზე აიღოს პასუხისმგებლობა.

ბაქო-თბილისი-ჭეიჭანის ნავთობსადენის სიგრძე შეადგენს 1750 კილომეტრს (მათ შორის, საქართველოში - 248 კმ-ს, აზერბაიჯანში - 442 კმ-ს თურქეთში - 1060 კმ-ს). ხოლო მისი დამატერია: საქართველოს მონაკვეთზე 46 დიუმი (1168,4 მმ), აზერბაიჯანსა და თურქეთში 42 დიუმი (1066,8 მმ). 2005 წლიდან ნავთობსადენმა დღეში უნდა გაატაროს 800 000 ბარელი (127000 ტ) ნავთობი - ანუ წელიწადში 46,4 მლ. ტონა. საპროექტო სიმძლავრეზე გასვლის შემდეგ კი, 2007-დან დღეში - 1000000 ბარელი (160000 ტ) ანუ წელიწადში 58 მლ. ტონა.

საპარამაქლოს ნავთობის საერთაშორისო კორპორაციის წარმომადგენლის ირასიმ ქალბაქაიანის კომენტარი:
- გვევალება კორდინაცია საერთაშორისო სავაზიონი ინსტიტუტებსა და საქართველოს ხელისუფლებას შორის; შესაძლოა, ამ წერილის ავტორები განაწყენებული არიან იმაზე, რომ სხვები მოხვენებ პროექტში. ეს ზომი ის მეცნიერებათა კავშირება, რომელიც მონახილეთა ის იღებდა ჩვენ მიერ ჩატარებულ ექსპედიციებში. აბსოლუტურად ყველა ზონა მოვატყობ, ყველაწიანი დასკვნა გააკეთებთ. საერთოდ, მარშრუტის არჩევაზე და ნავთობის ავტორებსაც და თქვენც ვგეტყობთ, რომ ინტერესთა დაგვანას არჩევის არა ქართული მხარე, არამედ ინვესტიორი. საქართველოს ხელისუფლებამ ყველა დეტალი იცოდა. როცა უშიშროების საკითხებზე მიდგა საქმე, უშიშროების საბჭოში ყველა ძალადგანი უწყების წარმომადგენელი დაიბარეს და სიტუაცია გააცნეს. ქართულმა მხარემ იცოდა ისიც, რომ ზღაპრულად თანახმა იყვნენ ინვესტიორს შეეძლო ინტერესთა დერფნის შეცვლაც კი.
რაც ჩვენ ვიცით, იმას მშენიერად ვაკონტროლებთ. დანარჩენისთვის, მსოფლიო ბანკმა დაიბარვა ექსპერტები და მრჩეველები. ყველა უცხოელია და თანაც საქონად გამოვიდა ამ საკითხებში. მარშრუტის შეცვლის მოთხოვნა არც ყოფილა და ამას ვერც ვერაიენ დააყენებდა. მთავარია პირობები შესრულდეს. ისე, მცირედი კორექტირება დერფნის ფარგლებში მართლაც მოხდა უკვე. წურავის გვერება, რომ კონტროლი არ არსებობს, ან ჩვენ არ ვეზიზრებით "ბი-პი"-ს ყველი. ყველა ნაბიჯი კონტროლდება.

მიგვანია, რომ BP-სთან ჯანსაღი ურთიერთობის დამყარების შემთხვევაში, შესაძლებელია ქვეყნისათვის არაერთი სასიკეთო საქმის კეთება, რისთვისაც აუცილებელია ურთიერთდამოკიდებულების მკაფიოდ გარკვევა.

ამჟამად მუშაობს სამთავრობო კომისია, რომელმაც პრემიერ-მინისტრს უნდა მოახსენოს ნავთობსადენის მშენებლობაში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, მიგვანია, რომ, ვითარების ობიექტური შეფასების მიზნით, თქვენთვის საინტერესო იქნება თანამაზრე სპეციალისტთა ოფიციალურისაგან განსხვავებული პოზიცია, პროექტის ცალკეული ასპექტების შესახებ.

ნავთობსადენის უსაფრთხო მშენებლობისა და საიმედო ექსპლუატაციის შესაძლებლობა გეოლოგიურ გარემოში - საინჟინრო-გეოლოგიური (გეოტექნიკური) პირობები

ნავთობსადენი ბორჯომის ხეობაში გადის თრიალეთის ქედის ჩრდილო ფერდის ფარგლებში. აქ იგი კვეთს მდინარეების - ბორჯომულას (მომარა და კუმისკა), დავროს და მისი შენაკადის სათავეებს. მილსადენის განთავსების ზოლის მიოლი ტერიტორია (მონაკვეთი ცხრა-წყაროს უღელტეხილიდან, მდინარე მტკვრის გადაკვეთამდე 175-221 კმ, მათ შორის მდ. ბორჯომულას წყალმტკვრები აუზი: ცხრაწყაროს უღელტეხილი "კოლიანას" უბანი (175-192 კმ) ინტენსიურად არის დანაწერებული ტექნიკური რეგულირება და გამოირჩევა მაღალი სიყრდნობით (მომარა და კუმისკა), ფართო აქტივობით; როგორც შედეგი, ფართვდა გავრცელებული გეოლოგიური პროცესები. ასეთ ვითარებაში განსაკუთრებული სახითაა ადგენილ წარმოდგენას არამედრადი, დასუსტებული ქანებით აგებული ფერდები. სწორედ ასეთი ვითარება "კოლიანას" უბანზე, რომელიც "მაიკობის წყებით" არის აგებული და ქედის თხემის მხრიდან ნაღბით წყლებით და სპონდერული ნალექებით იცლირება. აქ რამდენიმე მეტრის სიღრმის მქონე მტკვრისაში ფერდია, მენყრული მოყვლების მკაფიოდ გამოხატული ნიშნები; ამასთან, შესაძლებელია მენყრული სხეულის დაცურების აბალი სიბრტყეების წარმოქმნა რელიეფის ზედაპირის და ადგილობრივი ეროზიის ბაზისის ნიშნულზე შორის სხვაობათა ინტერვალის, პრაქტიკულად, ნებისმიერ წერტილში.

ასეთი პროცესის პროგნოზირების მიზეზად, შესაძლებელია, ტექნიკური ფაქტორიც იქცეს. მაგალითად, მძიმენინიანი ტექნიკის მოძრაობა, მილსადენის ვიბრაცია მისი დინამიური დატვირთვების რეგესშია და ა. შ.

უფრო რთული და არახელსაყრელი საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების მერჩევა ნავთობსადენის გატარებისათვის საქართველოს პირობებში, უზნალოდ, შეუძლებელი იყო.

სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, გეოლოგიური გარემო ვერ უზრუნველყოფს ნავთობსადენის უსაფრთხო მშენებლობას და მისი სტაბილური ექსპლუატაციის პირობებს; ეს რომ ასე არ არის, უნდა დამტკიცებინა პროექტის საინჟინრო ანგარიშის საშუალებით; ახუ, საჭირო იყო დეტალური, პირდაპირი კვლევის მეთოდის გამოყენებით, რაოდენობრივად შეფასებული ყოფილიყო მენყრულსაში ფერდის მდგომარეობა.

აღნიშნულის ნაცვლად, ინვესტიორ გეთავაზობს ფერდის მდგომარეობის შეფასების არაპირდაპირ მეთოდს, რომლის მიზნადიცაა, აპრობირებად უშვებს, რომ "კოლიანას" უბანი ზღვრულ წინასწარულ მდგომარეობაშია და ნავთობსადენის მშენებლობის პროცესში იგი გაატარებს

ექსპლუატაციაში გადაცემის მნიშვნელოვან გადაცემას გამოიწვევს.

არსებულ ვითარებით ინვესტიორი იძულებულია, წარმოადგინოს პროექტი, რომელიც ნებისმიერი ხერხით იქნება დასაბუთებული მენყრულსაში ფერდის უსაფრთხოება და ხელისუფლება ვალდებული იქნება, მოინახოს იგი.

რეალბობას, პრაქტიკულად, ანგარიშად არ გაუგება. ასეთ გამოყოფაზე მდგომარეობამდე კი ქვეყანა ყოფილი ხელისუფლების უზნაობასთან ერთად პროექტის შედეგის ელემენტარული წესების უგუ-ველყოფმად მიყვანა.

საინჟინრო შეცდომები უკვე დაბრუნების საწყის სტადიაზე იყო დამეუბლი: არ ჩატარდა კონსერნტუნარიანი განთავსების აეროგეოლოგიური რეკუპების შეადგენა, შესაბამისი მასშტაბის საინჟინრო-გეოლოგიური აგეგმვები და გეოტექნიკური კვლევები. არაკონდიფორი პროექტის როგორც საიმეო, ისე - საპროექტო ნაწილობა.

საქართველოს მშენებლობის პროექტის სახელმწიფო ექსპერტის მთავარ სამართლებრივ 2003 წელს სსსკ-ს მიერ შესაძლებლად გადაცემა გარემოზე შესაძლი ზემოქმედების პროექტი, რომელიც, პრაქტიკულად, წარმოადგენს არა მშენებლობისთვის გათვალისწინებულ-გეოგრაფიულ ცნობარს და, ბუნებრივია, რომ იგი ვერ შეფასდებოდა როგორც მშენებლობისთვის გათვალისწინებული დოკუმენტი. სამართლის ხელმძღვანელის ბ.მურულის განცხადებით, შესაბამისი დასკვნის მინარჩის გაცემის გაჭნეურობის მითითებით აკრძალულია(!).

საქართველობა მოქმედი დაბრუნების სახელმწიფო ექსპერტის მთავარი სამართლებრივ 2003 წელს სსსკ-ს მიერ შესაძლებლად გადაცემა გარემოზე შესაძლი ზემოქმედების პროექტი, რომელიც, პრაქტიკულად, წარმოადგენს არა მშენებლობისთვის გათვალისწინებულ-გეოგრაფიულ ცნობარს და, ბუნებრივია, რომ იგი ვერ შეფასდებოდა როგორც მშენებლობისთვის გათვალისწინებული დოკუმენტი. სამართლის ხელმძღვანელის ბ.მურულის განცხადებით, შესაბამისი დასკვნის მინარჩის გაცემის გაჭნეურობის მითითებით აკრძალულია(!).

მთავრობის ექსპერტთა მონახილობით. საქართველოს მთავრობას ჰყავს, აგრეთვე, მსოფლიო ბანკის მიერ დაქირავებული ტექნიკური მრჩეველი.

ერთი შეხედვით, ასეთი სოლიდური მექანიზმის არსებობის გამო, ჩვენ ყველაში მშვიდად უნდა ვიყოთ და ყოფილი ხელისუფლების მაღლობა გადავუხადოთ; რეალურად კი შედეგი სულ სხვაგვარია - მენყრული უბნების გადაკვეთების პროექტებს ჯერ კიდევ წინასწარი ენოდება, თუმცა გაუგებარია - რატომ; სამუშაოთა წარმოების მოცემულ ეტაპზე უკვე საბოლოო ტექნიკური გადაწყვეტილება უნდა იყოს წარმოდგენილი (ე. წ. "მუშა ნახაზების" სტადია), მით უმეტეს, რომ დამატებითი კვლევები გასულ წელს დამთავრდა და ახალი ინფორმაციის პროექტის ავტორები ვეღარ მიიღებენ.

საქართველოს პრეზიდენტთან არსებულ "შენიერთა (სპეციალისტთა) გეოლოგიურ ქვეკომისიას" ისე შეაფასებრნეს

ამედ როგორც მისი კომპანიაში.

რაც ემუხება, უშუალოდ, მშენებლობისათვის გათვალისწინებული დაბრუნებების სპეციალისტებს და განსხვავებულ აზრის მქონე მეცნიერებს, მათ სსსკ საქმიანი ვითარების და პრინციპული პოზიციის ილუზიის შესაქმნელად ემიზილურად იმეგვდა.

ამ უკანასკნელთა პრეგნოზები, როგორც წესი, მართლდებოდა, მათ ინჟინრულად დასაბუთებულ კითხვებზე BP-ის პასუხის გაცემა სწორად უჭირდა და როდესაც აცნობიერებდა დამეუბლი შეცდომას, აცხადებდა, რომ მას საკუთარი სტანდარტებით მუშაობის უფლება აქვს მინიჭებული და დალდებული არ არის, ქართული მხარის კითხვებს უპასუხოს.

ასე იყო ბაქო-თბილისის ნავთობსადენის მიერ დასაყვლი საქართველოში მდინარეების გადაკვეთების პროექტების განხილვისას; შედეგად მივიღეთ არასრულყოფილი წაპირგასამარტებელი ნაგებობანი, დამეუბლი ფერდები, დატბორილი სავარგულები, ათულობით მეტრებზე გამომდებული და ჰაერში დაკიდებული ნავთობსადენი.

ბუნებრივი პირობების სირთულის და ნავთობსადენის ექსპლუატაციის უფრო ინტენსიური რეჟიმის გამო, ვფიქრობთ, რომ ბევრად მძიმე ვითარება იქნება ბაქო-თბილისი-ჯეიჭანის ნავთობსადენის ბორჯომის მონაკვეთზე. დღემდე წარმოდგენილი საპროექტო დოკუმენტაცია სწორედ ასეთი დასკვნის ვაკეთებისკენ გვიბიძგებს.

სამწუხაროდ, ქართულ მხარეს სერიოზულად არასოდეს უცდია ობიექტური მდგომარეობის გარკვევა.

მაგალითისათვის, შეიძლება ითქვას, რომ სსსკ-ს, მშენებლობისთვის გათვალისწინებული ვითარების შესწავლის მიზნით, თანამშრომლობისათვის არ მიუწვევია დაბრუნების გამოცდილების მქონე არც ერთი ინჟინრო-გეოლოგი, თუმცა სწორედ ასეთი სპეციალისტთა ჯგუფს უნდა შეეფასებინა მენყრულსაში უბნების მდგომარეობაც და **BTC Co**-ს მიერ წარმოდგენილი პროექტებიც.

მოგახსენებთ ჩვენს მოსაზრებას, თუ რა შეიძლება მოხდეს "კოლიანას" უბანზე: უკეთეს შემთხვევაში, მენყრულსაში ფერდი ეროზიის ბაზისის მხრიდან უკუსვლითი მიმართულებით შედარებით მცირე მოცულობის მასებით დამეუბრება და ინვესტიორი მას მოხსნის. ეს პროცესი გავრცელებდა წლების განმავლობაში, ვიდრე კოლიანას მთის ჩრდილო ფერდამდენიმე მეტრებზე, ათულობით მეტრ სიღრმეზე არ მოიჭრება და მის ადგილზე საინჟინრო კონსტრუქცია არ ჩაიდგება.

ბაკურიანსა და ციხისჯვარში ჩასული დამეუბნებელი გარემოს დათვლირებისა ზემოთ, მთის კალთებზე აღმოაჩენენ გაუგებარ საგანს, რომელიც მორიდან, ალბათ, სადამ-ჰუსეინის ერთ-ერთი სასახლის ნანგრევებს ემგავება.

უარეს შემთხვევაში კი, რამდენიმე მილიონი ტონა წონის მქონე მენყრული მასის დიდი ნაწილი ერთიანად მოხეცება და ნავთობსადენი დაზიანდება. სერიოზული ავარიის შემთხვევაში, დაიღვრება 8 000 ტონამდე ნავთობი.

თუმცა, არც პირველ შემთხვევაშია გამორიცხული ნავთობის შედარებით მცირე რაოდენობით დაღვრა.

მსჯელობის დასრულებისას მივიღეთ ართ დასკვნამდე, რომ პროექტი ვერ ასაბუთებს მენყრული პროექტისაგან ნავთობსადენის დაცვის საიმედოობას, რის გამოც, ნავთობის დაღვრის რისკი ბორჯომის ხეობაში დასაშვებზე მაღალია.

მთისქვეშა წყლების დაბინძურების საერთო - ჰიდროგეოლოგიური პირობები

ნავთობსადენი საქართველოს ტერიტორიაზე მრავალ ისეთ უბანს კვეთს, სადაც, ნავთობის დაღვრის შემთხვევაში, მინისქვეშა წყლების დაბინძურების საფრთხე განსაკუთრებულად მაღალია. ასეთი მძიმე ვითარების ფონზეც კი, აღმოვითება და პროექტის გრძნობას ინვესის ფაქტორი, რომ ნავთობსადენმა ბორჯომის ხეობის სამხრეთ ნაწილში, მდინარე ბორჯომულას წყალმტკვრები აუზის ტერიტორიაზე უნდა გაიაროს.

ჩვენ მხედველობაში გვაქვს 17 კმ-ის სიგრძის მონაკვეთი, ცხრაწყაროს უღელტეხილის თხემიდან "კოლიანას" გადასასვლელამდე (175-192 კმ.).

ნავთობსადენის დაზიანების შემთხვევაში, რომლის მაღალ ალბათობაზეც ზემოთ მოგახსენეთ, ნავთობით დაბინძურების რეალური საფრთხე ემუქრება ბორჯომის ხეობის, როგორც ზედაპირულ, ასევე, მინისქვეშა მტკნარ და მინერული წყლებს, მათ შორის, სავეყნად ცნობილ "ბორჯომის" მინერალურ წყალსაც.

ზედაპირული წყლების დაბინძურების შესაძლებლობა სადავო არ არის, რადგანაც ნავთობსადენი ორჯერ კვეთს მდ. ბორჯომულას სათავეებს, რომლებიც განიცირთება განსახილველი ტერიტორიის ყველა, დიდი თუ მცირე ნაკადული და დროებით ზედაბრუნებული ნაკადები.

საქ. ტექ. უნივერსიტეტის დირექტორის 80 წლისაგანდები მიმდინარე მომართა საუბილო კრებულში ("მეცნიერება და ტექნოლოგიები" N10-12 2002 წ.) პროფ. უ. ზაიადაძის, გეოლოგიური მეცნიერებათა კანდიდატის ჯ. გაბერაძის და მ. მარედიძის მიერ, ფაქტობრივი მასალის მეცნიერული ანალიზის საფუძველზე, დასაბუთებულია ე.წ. ბაკურიანის ლავური ვიზანციასთან დაკავშირებული მინისქვეშა ნაკადის ნავთობით დაბინძურების უცნობიერად ფაქტი (იხ.ნახ. I და ნახ.2).

ჰიდროდინამიკური გაანგარიშებების საფუძველზე, დატკიცებულია, რომ მილსადენიდან ნავთობის დაღვრის შემთხვევაში, გარდუვალია ზემოსხენებელი ლავური ფორმაციასთან დაკავშირებული დამეუბნებელი ნაგებობანი ჯგუფის დაბინძურება, რომელიც განლაგებულია სოფლებში: საღვრის, ცემის, ტბის და სხვათა მდგომარეობში. ეს წყაროები კი მდ. ბორჯომულას და გუჯარეთის წყლის ხე-

თამარ ლახანიძა: "რომ შეგვეძლოს, მარშრუტს შევცვლიდით"

პირველი ბავარდიდან

წერილი. რედ.) ავტორებს მამინაც შეეძლოთ. მე ვთვლი, რომ საზოგადოებას ბევრად უფრო დიდი ყურადღება უნდა დაეთმო ამ საკითხისადმი, მეტი წინააღმდეგობა უნდა გაენია და შედეგს მიაღწევდა.

- დღეს ეს არ შეიძლება?**
- დღეს ხელშეკრულება ძალაშია შესული. მისი დარღვევა კი საერთაშორისო სკანდალში გავგზავნეს.

- და ამას უნდა შევნიროს ბორჯომი?**

- ეს არ არის სწორი შეფასება. მე ვთქვი, რომ რისკის წულამდე დაყვანა შეუძლებელია, მაგრამ, დღევანდელი მდგომარეობით, ის მინიმალურია.

- რომელ მარშრუტს აირჩევდით თქვენ და მთაწარმა?**

- ყარაყაის, ახალქალაქს, ნებისმიერს, ბორჯომის გარდა.

- ინვესტორს არ შეეკითხებოდით?**

- რა თქმა უნდა, შეეკითხებოდით. მის გარეშე, რამის გაკეთება გამოირცხვლია, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ მხოლოდ მისი ინტერესები უნდა იყოს გათვალისწინებული.

- **ინვესტორი ამბობს, ხელშეკრულებით ნაკისრი მაქვს ვალდებულება, რომლის თანახმად, ყველაფერი, რასაც დავარღვევ, სანაყის მდგომარეობაში უნდა დავაბრუნო; ყარაყაი ისეთი ქედია, ნორმების მიხედვით, იმის გა-**

თამარ ლეხანიძე: "პირობები უნდა შესრულდეს ამას წყალი არ გაუვა."

ზოიძა ზაპაიჩი, ლოზო

ბარეომს დასვოს სამინისტრომ ბაქო-ჭაიქანი შაარარა

პირველი ბავარდიდან

მაგრამ, როგორი გზა აირჩიეს ჩვენთან; მარშრუტი რამდენიმე არსებობდა - "ბორჯომი", "ყარაყაი", "ახალქალაქი". ყარაყაის მარშრუტი მენავთობეებმა სიძვირისთვის დაიწუნეს, ახალქალაქი - არასტაბილურობის გამო. დარჩა ბორჯომი. "მუსიკას ის უკვეთავს, ვინც ფულს იხდის". შევარდნამეს ეს დიდად არ გაუბოროტესტებია. თანამოქალაქების აზრის ნაცვლად, ამერიკული დოკუმენტი ნარუდგინა უშიშროების საბჭოს. ამ დოკუმენტთან დაკავშირებით, სხვათა შორის, წყარო კონფიდენციალურობის დაცვას ითხოვს და, შესაბამისად, მას ვერ გაქვევნიებთ, თუმცა ვიტყვით, რომ სამარშრუტო რაიონები შესწავლილ იქნა სოციალური მდგომარეობის, ეთნიკური შემადგენლობების, კრიმინალენული მდგომარეობის, უსაფრთხოების, მოსალოდნელი დივერსიების რისკების და სხვათა გათვალისწინებით. ეს კვლევა საზოგადოების სასუფაუროზე არ გამოუტანიათ. ის აშშ-ს სახელმწი-

ფო დებარტამენტის, აშშ-ს საელჩოს და აშშ-ს სპეცსამსახურების წარმომადგენლების მიერ იქნა ჩატარებული და მხოლოდ მათ წარედგინათ, ვისაც შევარდნაძის მმართველობის დროს პროექტის ჩაგდება-არჩადგება ხელეწიფებოდა.

ერთი სიტყვით, პროექტი გაგრძელდა, თუმცა წინ მას სკანდალი ელოდა. ნავთობსადენს მეწყერი დაახიანებს, ნავთობი დაიღვრება, ბორჯომი დაბინძურდება, მინერალური წყალი აღარ გვექნება, ტყე გაიჩნდება - პრეტესტი საზოგადოების მხრიდან, სხვათა შორის, არცთუ უსაფუძვლო იყო. ნებისმიერ შემთხვევაში, საზოგადოება ფხიზელი უნდა იყოს. სკანდალის პიკი მარშანწინ გარემოს დაცვის სამინისტრომ იტვირთა, მინისტრი ჩხობაძე წაიყვანეს... მოსაზრებები მაშინ ბევრი გაჩნდა. ზოგი ამტკიცებდა, ჩხობაძეს ძალით მოაწვრინეს ხელიო, ზოგს მიაჩნდა, რომ ჩხობაძეს თავად გაუჭირდა არჩევანის გაკეთება ნავთობსა და ბორჯომს შორის; სხვების აზრით, შოუ მხოლოდ ჯორგენაძის ძლიერების აფ-

იშირებას ემსახურებოდა. თავად ჩხობაძე თავგამოდებით ამტკიცებდა, რომ მიზანს მიაღწია და ინვესტორებს მკაცრი პირობები წაუყენა. მინისტრმა არც მწვადი დაწვა, არც შამფური, სამაგიროდ, ვერც ხალხის გული მოიგო, ვერც პროექტის ავტორების.

მაინც რას ნიშნავდა მკაცრი პირობები? ის, რომ საქართველოს საკუთარი სტადარტები არც ერთ სფეროში არ გააჩნია, დღესავით ნათელია. ისიც ვუწყით, როგორი "წარმატებით" იყვნენ, ენ საბჭოურ "გოსტ"-ებს და ამისი არც არავის რცხენია. ოღონდ, არავინ იცის, რაში გვარგია საბჭოური წორმა, რომელიც ამბობს: თუ მიღს მინაში გაიყვან, ის 33 მეტრის სიღრმეზე უნდა ჩაიგზაო, თორემ ზედ წარგავის გაკარება არ შეიძლებაო. ეს მაშინ, როცა მიელი მსოფლიო ასეთ ზღვარად მხოლოდ რვა მეტრს მიირცეს. გამოდის, ევროპას არც მილსადენები გააჩნია, არც - ტყე. საბჭოური "პოზონდრა", არსაკვირი არც არის, თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ რუსეთის მინის უზარმაზარი ნაწილი აუთვისებელია. მაგ-

დაჭრა მოგვიწევდა, რასაც ველარ აღვადგენდიო. ამაზე რას იტყვიო?

- მაგრამ არ იქნებოდა რისკი ბორჯომში. ხომ შეთანხმებით, რომ ყარაყაის მთაზე მნიშვნელოვანია ბორჯომი? ეს ინვესტორს ხელს იმიტომ არ აძლევდა, რომ მთის გადაჭრა ბევრად უფრო მეტ თანხასთან იყო დაკავშირებული.

- ინვესტორები ამბობენ, რომ ისედაც ყველაზე გრძელ და ძვირიან მარშრუტზე ვადიან?**

- ბორჯომით მარშრუტის გატარება ყველაზე იაფია, დამერწმუნეთ.

- ახალქალაქით?**
- ახალქალაქი მათ კატეგორიულად არ სურდათ, რუსული სამხედრო ბაზისა და არასტაბილური მდგომარეობის გამო.
- და მაინც, საფრთხე გვეშუქრება თუ არა?**

- ტექნიკური აღჭურვილობიდან გამომდინარე, რისკი მინიმალურია. თუმცა, ჩვენ ჩვენსას მაინც ვითხოვთ. პირობები მკაცრად უნდა შესრულდეს. მოცემული პირობებიდან ნაწილი, კერძოდ მეცხრე პუნქტი, ბოლომდე არ არის შესრულებული. სწორედ ამიტომ, დღეს დღითი პროექტი შეჩერდა იმ დრომდე, სანამ პროექტის ყველა პირობას არ შეასრულებენ.

- სკანდალი?**
- პირობები უნდა შესრულდეს. ამას წყალი არ გაუვა.

მსოფლიო ბანკი პროექტის შესრულებით კმაყოფილი არ არის

პირველი ბავარდიდან

ამყამად ტექნიკური მრჩეველი თვლის, რომ პირობა შესრულებულად შეიძლება ჩაითვალოს რამდენიმე მცირე დეტალის შეთანხმების შემდეგ: საქართველოს მხარისათვის გადმოსაცემია "დაკვირვების მეთოდოლოგის" აღწერის შემცველი საბოლოო ანგარიში და BTC-მ უნდა განახორციელოს საკირის მონაცემთისათვის მენყრული ფერდობის სესიმური დატვირთვის პირობებში მდგრადობის ანალიზი შესაბამისად, პირობის დამტკიცების ტექსტი უნდა შეიცავდეს მოთხოვნას, რომ უზრუნველყოფილ იქნას საქართველოს სახელმწიფოსა და მისი მრჩევლების მონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში "მშენებლობისას დაკვირვების მეთოდის გამოყენებით" საბოლოო პროექტის შეთანხმებისას. გარდა ამისა, ტექსტი უნდა შეიცავდეს კოდიანაზე დრენაჟის სისტემების დანერგვისას ტექნიკური მრჩევლის მიერ შემოთავაზებული კრიტერიუმების გათვალისწინების მოთხოვნას.

ბიომრავალფეროვნება

გარემოსდაცვით მრჩეველთან, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ექსპერტებთან და სსსკ-თან შეხვედრებზე მიღწეული შეთანხმებები, რომელთა საფუძვლზე, გარემოსდაცვითი მრჩეველი რეკომენდაციას აძლევს სახელმწიფოს, შესრულებულად ჩათვალოს ეს პირობა; შეთანხმებული პროგრამების განხორციელება მონიტორინგის საგანია.

მდინარეების და ხევიების გადკვეთიპი

ეს პირობა, ტექნიკური მრჩევლის აზრით, შესრულებულია.

მინისძევაა ყელაბის დასვა

ეს პირობა შესრულების პროცესშია და მისი შეუსრულებლობა არ ზღუდავს მშენებლობის დაწყებას.

გარემოსდაცვითი მრჩეველი ითხოვს, რომ სანიტარული ზონების განსაზღვრისას და გადაკვეთის პირობების შეფასებისას BTC Co-მ ევროკავშირში ან ჰოლანდიაში მიღებული წესებით იხელმძღვანელოს. ტექნიკური პროექტი, მონიტორინგის რეჟიმი და დაბინძურების რისკები ნოდერსდებში მიღებულ კრიტერიუმზე უნდა აკმაყოფილებდეს. BTC Co აგრძელებს ამ საკითხზე მუშაობას.

გარემოსდაცვითი და ტექნიკური მრჩევლების აზრით, ეს პირობა შესრულებულია

რეაზირება აპარიულ ისტრუქციაზე (ნავთობის დაღებრაბა)

BTC Co-ს მიერ წარმოდგენილი ანგარიში გარემოსდაცვითი მრჩე-

ბაქო-თბილისი-ჭაიქანის ნავთობსადენი ბორჭომის ხეობის გარეკეთა დაუწყებულა. იგი უნდა გადაიტანონ ან ახალქალაქის ან ასპინძის ("ყარა-ყაიას" ვარიანტი) მიმართულებით.

ბიორა ბავარდიდან

ოაბში მცხოვრები მოსახლეობის საარსებო გარემოს ორგანული, განუყოფელი ნაწილია.

ამავე საბადოზეა განლაგებული კურორტ ბორჯომის წყალმომარაგების სისტემა და მტკნარი წყლის ჩაქოსხმის ობიექტები.

ამგვარად, მდ. ბორჯომულას წყალშემკრები აუზის მინერგოლოგიური პირობების თავისებურებების მეცნიერული ანალიზის საფუძველზე, დასაბუთებულია, რომ "ცხრანყარო-კოდიანას" მონაკვეთზე ნავთობის დაღვრის შემთხვევაში ბორჯომის ხეობის დიდი ნაწილი სასმელი წყლის გარეშე დარჩება ათეულობით წლებს მაძიებელ. შექმნილ მდგომარეობაში საარსებო გარემონართმეული მოსახლეობა იძულებული იქნება, მიატოვოს საცხოვრისი. მდ. ბორჯომულას მდ. გუჯარეთის წყლის ხეობეში გაუკაცინებულა.

რაც შეეხება "ბორჯომის" მინერალური წყლის საბადოს, მისი ინფლტრაციული გენეზის სხვადასხვა თაობის ავტორთა მრავალრიცხოვანი გამოკვლევებით დასაბუთებულად ითვლება. ეს იმას ნიშნავს, რომ "ბორჯომის" მინერალური წყლის კიბითრი შედგენილობის ფორმირებაში წამყვანი პროცესი არის არადრმა ცირკულიაციის მტკნარი და სუსტად მინერალიზებული წყლების შერევა, ღრმა ცირკულიაციის მაღალი მინერალიზებულ მინისქვეშა წყლებთან (იხ.ნახ.3). მაშასადამე, "ბორჯომი", როგორც სარეალიზაციო პროდუქტი, არის მშდეგი სხვადასხვა გენერაციის წყლების შერევისა, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ საექსპლუატაციო ტაბორილების გაკალების სიერტებში აუცილებლად ექნება ადგილი ნავთობით დაბინძურებული მდინარის წყლისა და მასთან ჰიდრავულკონადა მჭიდროდ დაკავშირებული, ალუვიური გრუნტის წყლების შერევას, დიდი სიღრმიდან მიგრირებულ მინერალურ ფულიდიან; ანუ ამ უკანასკნელის დაბინძურება დაღვრილი ნავთობით, ასევე, გარდაუვალი მოვლენაა. არავინ უნდა იფიქროს, რომ "ბორჯომის" დაბინძურებასთან დაკავშირებული ეს მოსაზრება ლიტიონ განცხადებდა. არა! იგი ვთქვნიდა "ბორჯომის" საბადოზე ჩატარებული მრავალწლიანი ჰიდრავოლოგიური კვლევების მიდარე ფაქტობრივ მასალას, საბადოს საერთო ჰიდროქიმიური და ჰიდროდინამიკური პირობების ღრმა მეცნიერულ ანალიზს, წინამდებარე წერილზე ხელმომწერ პიდროგოლოგიათა თეორიულ ცოდნას და პრაქტიკულ გამოცდილებას. წერილის მიზანდასახულობა და დაბინძურება არ იძლევა იმის საშუალებას, რომ სრულად იქნას განხილული სათანადო სპეციალური არგუმენტაცია, მაგრამ, საჭიროების შემთხვევაში, გამოეთქვამის სრულ მზადყოფნას, დავიცვათ ჩვენი

ობიექტური პოზიცია.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის საფუძველზე, სრული პასუხისმგებლობით ვაცხადებთ, რომ, მდ. ბორჯომულას წყალშემკრები აუზის ჰიდროგეოლოგიური პირობების თავისებურებების გამო, ნავთობსადენის გატარება "ცხრანყარო-კოდიანას" მონაკვეთზე დაუშვებელია. ნავთობსადენის ასეთი სახით მშენებლობა, საპროექტო შეცდომა კი არა, ისეთი დანაშაულია, რომლის გამოც, მომავალი თაობების წინაშე პასუხი მკაცრად მოვუეთხოვება.

ბიომრავალფეროვნება

ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის მონაცემებით, კავკასია უნიკალური ბიომრავალფეროვნებით ხასიათდება, რის გამოც, იგი განსაკუთრებული დაცვის საჭიროების მქონე, დედამიწაზე შერჩეულ 25 რეგიონს (ეგრეთ ნოდებულ "ცხლ წერტილთა") მიეკუთვნება.

კავკასიაში კი ბორჯომის ხეობაცხოველად და მცენარეთა სამყაროს განსაკუთრებული, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი ერთობლიობითაა გამოარჩეული. შესაბამისად, იგი მაღალი კონსერვაციული ღირებულებების მატარებელია.

ნავთობსადენის ტრასის ბორჯომის მონაკვეთის ("ცხრანყარო-კოდიანა-საკირ") გავლენის ფარგლებში, უნიკალური ბიომრავალფეროვნების არეალია მოქცეული; აქ გავრცელებულია ლანდშაფტები განსაკუთრებულ სახელმწიფოებრივი დაცვის სტატუსის მქონე მცენარეულობით, მათ შორისაა სახელმწიფო-სამეურნეო ტყის ფონდის და საკურორტო ზონის სუბალპური ტყეები.

განსახლული ტერიტორიის ბიომრავალფეროვნების დაცვას მოითხოვს, აგრეთვე, ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირი (IUCN).

ძალზე მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ გშშ-ს პროექტის მიერ დეკლარირებული საქვეყნოდ აღიარებულ დევიზი, რომლის მიხედვითაც, ეკოლოგიური პრიორიტეტი ყველა სხვა, მათ შორის, პოლიტიკურ პიორიტეტზე უპირატესობის მქონეა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის მოვლემებზე, ჩვენ მიყვდით დასკვნამდე, რომ განხილული პროექტის არსებული სახით რეალიზაცია ბორჯომის ხეობას კატასტროფით ემუქრება, რის გამოც, ვაცხადებთ, რომ

ნავთობსადენის მიერ ბორჯომის ხეობის გადაკეთა დაუწყებულა. იგი უნდა გადაიტანონ ან ახალქალაქის ან ასპინძის ("ყარა-ყაიას" ვარიანტი) მიმართულებით.

ბუნებრივია, ჩვენი განცხადება კმათოს საფუძველზე: ოპონენტთა ერთი ნაწილი გულწრფელად შემოთვლება და დეცქედება გამოხატული რადიკალური პოზიციის მიზანშეწონილობის თვალსაზრისით; სხვანი კი ყოფილი ხელისუფლების მიერ გადაწყვეტილი საკითხის

მართებულობის დასაბუთების შეცდებთან ნებისმიერ, პროექტი საერთოდ ჩაიშა. მექმნილი პრობლემის ავტორები დღესაც სარგებლობენ სერიოზული გაგულენით სამთავრობო წრეებში და ფლობენ მნიშვნელოვან მატერიალურ რესურსებს. მათ მიერ წლების განმავლობაში შექმნილი ინტერესთა გრუფები არქთურად, აგრესიულად დაიცვავენ არსებულ საპროექტო გადაწყვეტილებას.

მიუხედავად აღნიშნულისა, ვერ გავიზიარებთ მოსაზრებას იმის შესახებ,

რომ თუ ნავთობსადენი არ გაივლის ბორჯომის ხეობაში, პროექტი საერთოდ ჩაიშება. მშენებლობის დამთავრების ვადა, ბუნებრივია, გადაინეწს, მაგრამ მისი რეალიზაციის პოლიტიკური და ეკონომიკური მოტივები იმდენად ძლიერია, რომ იგი აუცილებლად განხორციელდება.

ქვეყნის ინტერესებით თამაში და დამრთუფელ ლაბორინთებში მტკიცებით ხალხის ნებაზე ძალადობა, არჩევანის გარეშე, არჩევანის შეთავაზება - "ბორჯომის ხეობის ან მსხვერპლად შეწირვა ან და-

მოუკიდებლობა" - უნდა დამთავრდეს. მიგაჩნია, რომ უახლოესი ისტორიის პნელმა პერიოდმა უკვე ჩაიარა და ქვეყანაში სასიკეთო ცვლილებების ერა დაიწყო.

P.S. აღნიშნულ პროექტს სხვა სერიოზული ნაკლებნებებიც აქვს. მაგალითად: წალკის რაიონში, ჰიდროგეოლოგიური პირობების გათვალისწინებლობის გამო, მოქისქევმა მტკნარი წყლების სტრატეგოული მარაგისათვის დაბინძურების სერიოზული საფრთხის არსებობა.

^[1] ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის მონაცემებით, კავკასია უნიკალური ბიომრავალფეროვნებით ხასიათდება, რის გამოც, იგი განსაკუთრებული დაცვის საჭიროების მქონე, დედამიწაზე შერჩეული 25 რეგიონს (ეგრეთ ნოდებულ "ცხლ წერტილთა") მიეკუთვნება

^[2] ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის მონაცემებით, კავკასია უნიკალური ბიომრავალფეროვნებით ხასიათდება, რის გამოც, იგი განსაკუთრებული დაცვის საჭიროების მქონე, დედამიწაზე შერჩეული 25 რეგიონს (ეგრეთ ნოდებულ "ცხლ წერტილთა") მიეკუთვნება

^[3] ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის მონაცემებით, კავკასია უნიკალური ბიომრავალფეროვნებით ხასიათდება, რის გამოც, იგი განსაკუთრებული დაცვის საჭიროების მქონე, დედამიწაზე შერჩეული 25 რეგიონს (ეგრეთ ნოდებულ "ცხლ წერტილთა") მიეკუთვნება

24 საათი

კონფლიქტის ანატომია

"24 საათი" აგრძელებს ცნობილი დემოგრაფის, პროფესორ ანზორ თოთაძის წერილების გამოქვეყნებას იმის თაობაზე, თუ როგორ წარმოიშვა ქართულ-ოსური კონფლიქტი, როგორია ისტორიული და სოციალური რეალობა, რატომაა აბსურდული საუბარიც კი, "გახლეილ ოს ხალხზე" და მათ გაერთიანებაზე. დღეს ვთავაზობთ პუბლიკაციათა სერიის მესამე წერილს (დას.იხ. "24 საათი" N170, 171).

ანზორ თოთაძე
 პროფასორი
საპარტავლო სპოროის, ჰანაოთალოშია და სოციალური დაცვის სამინისტროს სოციალურ საკითხთა პოლიტიკის დეპარტამენტის დეპუტატი
საფარტავლო უფროსი

ჩვენ მოვიტანთ მხოლოდ საგუ-ლისხმო ფაქტებს, რომლებიც ნათ-ლად გვიჩვენებენ საქართველოში მცხოვრები ოსებისადმი ქართველი ხალხის პატივისცემას, მათდამი მზურნეელობას, იმას, რომ "მახ-ლობელთა ჩუნთა მთიელთა ოს-თა", როგორც მათ მე-17 საუკუნის ერთ-ერთი წყარო მოიხსენიებს, სა-ქართველოში ცხოვრების მშვენიე-რი პირობები ჰქონდათ და მათი კულტურა ვითარდებოდა.

1988 წელს "სამხრეთ ოსეთში", რომლის მოსახლეობა 6,4-ჯერ ნაკ-ლები იყო ჩრდილოეთ ოსეთის ავ-ტონომიური რესპუბლიკის მოსახ-ლეობაზე, ყოველ ათი ათას მცხოვ-რებზე 3,5-ჯერ მეტი დასახელების წიგნი გამოდიოდა, 2-ჯერ მეტი ტი-რაჟით, ვიდრე ჩრდილოეთ ოსეთში.

ჯანმრთელობის დაცვის განვი-თარების ძირითადი მაჩვენებლები ყოფილ ოლქში ბევრად უკეთესი იყო, ვიდრე აფხაზეთის და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკებში და მთლიანად საქართველოში. მაგა-ლითად, მოსახლეობის ათი ათას სულზე, ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ოლქში, 135,4 საავადმყოფო საწო-ლი მოდიოდა, 65,9 ყველა სპეცია-ლობის ექიმი და 142 საშუალო სა-მედიცინო პერსონალი. საქარველ-ლოს რესპუბლიკის მაჩვენებლები მნიშვნელოვნად დაბალი იყო და შე-საბამისად 110,6, 58,0 და 124,9-ს უდრდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ 1988 წელს, ყოფილ საბჭოთა კავში-რის ყველა რესპუბლიკასთან შედარ-რებით, აღნიშნული მაჩვენებლები ოლქს გაცილებით უკეთესი ჰქონ-და (საავადმყოფო საწოლების უზრ-რუნველყოფის გარდა).

მუდმივი სკოლამდელი დაწესე-ბულებებით ბავშვთა უზრუნველ-ყოფის დონე უკეთესი იყო ოლქში, ვიდრე საშუალოდ საქართველოს რესპუბლიკაში. კერძოდ, 1988 წელს მუდმივი სკოლამდელი დაწე-სებულებებით ყოფილ ავტონომი-ურ ოლქში უზრუნველყოფილი იყო შესაბამისი ასაკის ბავშვთა 53 პროცენტი, საქართველოს რესპუ-ბლიკაში - 46, მათ შორის: აფხაზე-თში - 39, ხოლო აჭარაში - მხოლოდ 28 პროცენტი.

ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავ-ტონომიური ოლქის მოსახლეობა, ასევე, გაცილებით უკეთ იყო უზ-რუნველყოფილი საცხოვრებელი ბინის ფართობით, ვიდრე ყოფილი საბჭოთა კავშირის წებისმიერი ავ-ტონომიური ფორმირების მოსახ-ლეობა. ამრიგად, ამ მაჩვენებლე-ბითაც ყოფილი ოლქი პირველ ად-გილზე იყო ყოფილ საბჭოთა კავში-რში. რეგიონის მოსახლეობას მნიშ-ვნელოვანი რაოდენობით ჰყავდა პირად საკუთრებაში მსუბუქი ავ-ტომობილებიც. მაგალითად, ყო-ფილი ოლქის მოსახლეობის ყოვე-ლი ათასი კაციდან 59 კაცს ჰყავდა მსუბუქი ავტომობილი, ხოლო ყო-ფილ საბჭოთა კავშირში - 53 კაცი;

კიდევ ერთი მაჩვენებლით იდგა ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტო-ნომიური ოლქი პირველი ადგილზე საბჭოთა კავშირში - ყოველ ათი ათას მოსახლეზე ბიბლიოთეკების რაოდენობით. ამასთან, მოსახლე-ობის საკლუბო დაწესებულებებით უზრუნველყოფის მაჩვენებელი 2-ჯერ და მეტად სჭარბობდა სხვა რესპუბლიკების შესაბამის მაჩვენ-ებელს.

ამდენი პირველი ადგილის ხსე-ნებით შეიძლება, ოსებზე გულდამ-ნეარ ჩრდილოელ მეზობელს, ეჭვ-იც დაებადოს მონაცემთა ობიექ-ტურობაში. ამიტომ, საეჭვო რომ არაფერი დარჩეს, აღვნიშნავთ: ჩვენ ვისარგებლეთ ყოფილი საბ-ჭოთა კავშირის სტატისტიკის სა-ხელწიფო კომიტეტის გამოცემე-ბით - **Статистические материалы об экономическом и социальном развитии союзных и автономных республик, автономных областей и округов, М., 1989. Народное хозяйство СССР в 1989 г., М. (1990).**

სამხრეთ ოსეთში სრული შესაძ-ლებლობა ჰქონდა ახალგაზრდობ-ას, განათლება მშობლიურ ენაზე მიეღო. მაშინ, როდესაც ჩრდილო-ეთ კავკასიაში, კერძოდ, აბაზადო-ბალყარეთის, ყალმუხეთის, ჩრდი-ლოეთ ოსეთის, ჩჩენი-ინგუშეთის ავტონომიურ რესპუბლიკებში, ად-ილესა და ყარაჩაი-ჩერქეზეთის ავ-ტონომიურ ოლქებში არც ერთი ერო-ვნული სკოლა არ არსებობდა და მკვიდრი ეროვნების ყველა ბავშვი

საქართველოში მცხოვრებ ოსებს საუკეთესო პირობები ჰქონდათ ეროვნული თვითმყოფადობის შენარჩუნებისა და კულტურის განვითარებისთვის.

რუსულ ენაზე სწავლობდა (**Современные этнические процессы в СССР. М., 1977, с. 273**). საქართველოში კი 98 ოსური სკო-ლა ფუნქციონირებდა, შერეული ტიპის სკოლებთან ერთად. მათ შო-რის 90 სკოლა - ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში, ხო-ლო 8 სკოლა - ოსებით მშდარებით კომპაქტურად დასახლებულ ადგი-ლებში - თბილისში, ლაგოდეხში, ბორჯომში, ქარელსა და ყვარელში. ქართველი საზოგადოება ყოვე-ლთვის ზრუნავდა ოსური კულტუ-რის განვითარებისათვის. ისტორი-ული ფაქტია, რომ ჯერ კიდევ ერე-კლე მეფის დროს საგანგებო კომი-სიამ ოსებს პირველად შეუქმნა და-მწერლობა, მოგვიანებით კი ქარ-თული დამწერლობის გრაფიკა და-ედო საფუძვლად ოსურ დამწერ-ლობას.

ქართველი ხალხი, მე-19 საკუ-ნიდან მოყოლებული დღემდე, ყო-ველთვის ზრუნავდა ოსური ენისა და ლიტერატურის განვითარები-სათვის, სკოლებში მშობლიურ ოს-ურ ენაზე სწავლა-განათლების მი-ღებისათვის. ისტორიული სიმართ-ლე მეტე პატივისცემას იმსახურებს. სიმართლე კი ის არის, რომ, როგ-ოც ჩვენი დიდი პედაგოგი იაკობ გოგებაშვილი აღნიშნავს, ოსებმა ისარგებლეს ქართული "დედა-ენ-ით" და მოკლე ხანში შექმნეს ოსუ-რი "დედა-ენა". ამასთან, რადგან ფოტოსურათების დამზადება დიდ ხარჯებთან იყო დაკავშირებული, მათ ითხოვეს ქართველებისაგან კლიშეები, რომლებიც უფასოდ და-ეთმოთ.

ჯერ კიდევ XVIII საუკუნეში ქა-რთველი მისიონერები იღწვოდნენ ოსეთის მოსახლეობაში განათლებ-ის შესატანად. 1764 წელს ახლად დაარსებულ ციხე-სიმაგრე მოზ-დოკში გაიხსნა პირველი სკოლა ოსი ხალხის იტორიაში. ეს სკოლა ერთადერთი იყო არა მხოლოდ ოს-ეთში, არამედ მთელ ჩრდილოეთ კავკასიაშიც. როგორც ოსი ისტო-რიკოსი გ. თოგოშვილი აღნიშნავს, სკოლის გახსნის "პროგრესული იდეის ავტორები ქართველი მოღ-ვაწენი იყვნენ. მას ოსი ხალხის კუ-ლტურულ ცხოვრებაში ობიექტუ-რად პროგრესული მნიშვნელობა ჰქონდა. ამ სკოლაში აღზრდილმა ოსებმა... დადებითი როლი შეას-რულეს ოსი ხალხის კულტურული განვითარების საქმეში" (გ. თოგოშ-ვილი. საქართველო-ოსეთის ურ-თიერთობა XV-XVIII სს. თბ., 1969, გვ. 241).

გასულ საუკუნეში თბილისისა და გორის სასულიერო სასწავლებ-ლებსა და სემინარებში მრავალი ახალგაზრდა სწავლობდა ჩრდილ-ით ოსეთიდან. ისინი შემდგომში ცნობილი საზოგადო მოღვაწენი გახდნენ და თვალსაჩინო კვალი დატოვეს თავიანთ ისტორიულ სა-მშობლოში სასკოლო განათლებასა და თავისი ხალხის კულტურულ ცხოვრებაში. ცნობილია, მაგალი-თად, რომ ერეკლე მეფის ბრძანებ-ით მე-19 საუკუნის პირველი ნახევ-რის ოსეთის ყველაზე ცნობილმა მოღვაწემ იოანე იალღუზიძემ სა-ქართველოში მიიღო განათლება.

დიდი დამსახურება მიუძღვის ოსური ხალხური ზეპირსიტყვიე-რების შეერებაში ცნობილ ქართვე-ელ მწერალს დანიელ ჭიჭქაძეს, რომელიც, როგორც ოსური ენის

კარგი მცოდნე, 1855 წლიდან თბი-ლისის სასულიერო სემინარიაში ოსურ ენას ასწავლიდა. დანიელ ჭიწქაძის მიერ ჩანერილი ოსური ხალხური შემოქმედების ნიმუშები 1868 წელს პეტერბურგში გამოცა-ბან რამდენიმე წიგნიც თარგმნა ქა-რთულად ოსურ ენაზე.

ფასდაუდებელი წვლილი შეი-ტანა ოსური ენის შესწავლასა და განვითარებაში აკადემიკოსმა გი-ორგი ახელეიანიშმა. ოსთა სამეც-ნიერო კადრების უმრავლესობა მომზადდა თბილისის სამეცნიერო ინსტიტუტებში. 1906 წელს თბილისში დაარსებულმა "ოსური გამომცემლობის საზოგადოებამ" 1907 წელს თბილისში გამოუშვა ოსური გაზეთი "ნოგ ცარდ" ("ახა-ლი ცხოვრება"). ამ საზოგადოებამ თბილისში მცხოვრები ოსი ახალ-გაზრდებისათვის გახსნა სკოლა, სადაც სწავლება მშობლიურ ენაზე მიმდინარეობდა. ამავე საზოგა-დოებამ ჩამოაყალიბა დრამატული წრე, რომელმაც თავისი პროველი სპექტაკლი 1906 წელს უჩვენა მა-ყურებელს, მეტად საგულხსმია ისიც, რომ ქართველი ხალხის ხე-ლმეყნობებით პირველი ოსური ხე-ლმწიფო დრამატული თეატრი დაარსდა საქართველოში 1932 წელს. მომდევნო წელს კი ცხინვა-ლში გაიხსნა პედაგოგიური ინს-ტიტუტი.

ყოველივე აღნიშნულის შემდე-გ, ბუნებრივია, დაისვას კითხვა, თუ რამ განაპირობა დღეს არსებუ-ლი ვითარება ყოფილ სამხრეთ ოს-ეთის ავტონომიურ ოლქში? უპირ-ველეს ყოვლისა, ეს იმის შედეგია, რომ ათეული წლების მანძილზე ეროვნულ და ეროვნებათშორის სფეროში დაგროვილ მტკიცეულ პრობლემებზე ნაკლებად ვზრუნა-ვდით, ამკარად უგულვებელყოფდ-იოდ ისტორიულ ფაქტებს. ამასთან, რაც მეტად საგულხსმია, საბჭო-თა კავშირის დაშლის შემდეგ, რუ-სეთის რეაქციული წრეები ყოველ-მხრივ ცდილობდნენ ზეწოლა მეო-ხდინათ ყოფილ საბჭოთა რესპუბ-ლიკებზე და ამით მომავალშიც გა-ნეხორციელებინათ თავიანთი იმ-პერიული მიზნები. საქართველოში ამისათვის საჭირო იყო აფხაზეთსა და ოსეთში არსებული ზეწოლა ტუ-ლი ძალების გამოყენება, ამ ძა-ლების გაფართოება, მათდამი მხა-რდაჭერა, ანტიქართული განწყო-ბილების გაღვივება, და ამ საქმეში ფართოდ გამოიყენეს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები. იდე-ოლოგიურად ყველაფერი კეთდე-ბოდა იმისათვის, რამაც შემდგმი სისხლისღვრა და მრავალი უხედე-რება გამოიწვია აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონში.

რუსეთის რეაქციულმა ძალებ-მა სამხედრო ტექნიკითაც შეაიარაღეს ოსი სეპარატისტები, რადგა-ნ მათ არა თუ ტანკი, ტყვიანრქ-ვეეიც კი არასოდეს ჰქონიათ. ისი-ნი, რა თქმა უნდა, ვერ გაბედავენ-ენ საქართველოს ტერიტორიულ ხელყოფას, რომ მათ ზურგს არ უმ-იარებდნენ რუსეთის რეაქციული ძალები, მით უმეტეს, ამჟამად "სა-მხრეთ ოსეთში" მცხოვრები 18-იდ-ან 50 წლამდე მამაკაცების რაოდე-ნობა, რომელთაც შეუძლიათ იარა-ლის ტარება, 10 ათას არ აღემატება და მათი დიდი ნაწილი სრულებით-აც არ თანაუქმძნობს სეპარატის-ტულ ძალებს.

სახელმწიფოს ტერიტორიული ცვლილებები არ შეიძლება მოხდეს ერის ინტერესების უგულვებელყო-ფის ხარჯზე. ამასთან, ახალი პატა-რა სახელმწიფოების წარმოქმნა მწვავე კონფლიქტურ საომარ მოქ-მედებათა გარეშე თითქმის შეუძ-ლებელია. ასეთი კონფლიქტები, როგორც პრაქტიკამ გვიჩვენა, ფა-რთო ხასიათს იღებენ და, არც ისე იშვიათად, შორდებიან ერთი ქვეყნ-ის საზღვრებს. ამიტომ გაერთიანე-ბული ერების ორგანიზაცია, იშვია-თი გამონაკლისის გარდა, ახალი სახელმწიფოების წარმოქმნის წი-ნააღმდეგია და მკაცრად უჭერს მხარს ყოველი ქვეყნის ტერიტო-რიულ მთლიანობას.

ამჟამად მსოფლიოს ხალხთა ენების რაოდენობა 4-დან 5 ათასა-მდეა, ხოლო ხალხთა რაოდენობა დაახლოებით 3 ათასს უდრის. ად-ვილი წარმოსადგენია, რას დაემა-ტავსებოდა მსოფლიო, როგორი იქ-ნებოდა მისი მომავალი, როგორი სისხლისმღვრელი ბრძოლების ალ-ში გაქცევიდა წყენი პლანეტა, ამ ხალხებმა დამოუკიდებლობა და ცალკე სახელმწიფოებად რომ მოითხოვონ და თავიანთი მიზნები პრაქტიკულ განხორციელებას შე-უდგნენ. მაგალითად, ინდოეთში, რამდენიმე წლის წინანდელი მონა-ცემების მიხედვით, 845 ენა და დი-ალექტა არსებობდა. 29 ეთნოსი, თითოეული ცალ-ცალკე, მილონ-ზე მეტ კაცს ითვლის, ხოლო 13 ეთ-ნოსი - 10 მილიონზე მეტს. ასევე მრავალეროვანია ჩინეთის სახელმ-წიფო და ბევრი სხვა დიდი თუ პა-ტარა ქვეყანა. ბუნებრივია, არც ინდოეთი და არც ჩინეთი არ დაუშ-ვებს თავისი ქვეყნის ტერიტორიუ-ლი მთლიანობის დარღვევას. თვით ამერიკის შეერთებულ შტატებში მოთხოვნა ან მოქმედება შტატებს შორის ტერიტორიის განაწილების, რამდენიმე საუკუნის შესახებ, როგ-ორც ჩვენთვის ცნობილია, ხანგრძ-ლივი პატიმრობით ისევია.

ნართების შესანიშნავი ეპოსი ტრაგიკულად მთავრდება - ყველა ნართი თავისთვის საფლავს ითხრ-ის. ის, რასაც დღეს "სამხრეთ ოსე-თში" ოსი ექსტრემისტები სჩადიან, სწორედ საფლავის თხრაა, მხოლ-ნო იმ განსჯავევებით, რომ ისინი არ ინდობენ არც ქართველებსა და არც ოსებს. მათ არ უნდა დაიხანზ-ონ ისტორიული ჭეშმარიტება, ცდილობენ დაუზნელონ თავიანთ ერს გონება, მოწამლონ ერის ცნო-რბერება, დააყენონ ერი აგრესიის გზაზე. კოკოითი და მისი მსგავსი გადაგვარებული ადამიანები ნარ-თების ეპოსიდან იმ ეშმაკ სირდონს მოგვაგონებენ, რომელმაც დალუპა ნართები. ამიტომ ოს ექსტრემისტ-ებს გზა უნდა გადაუღობოს, უპირ-ველეს ყოვლისა, სწორედ ოსმა ხა-ლებმა.

რეაქციულმა რუსულმა ძალებ-მა ოს სეპარატისტებთან ერთად ყველაფერი ილონეს ოსების ეროვე-ნული პატრიოტიზმის დეფორმა-ციისათვის. როგორც უკვე აღვნი-შმეთ, იდიოლოგიურად ყველაფე-რი გაკეთდა ამისათვის. ეროვნუ-ლი ქედმაღლობისა და უპირატე-სობის შესახებ გაივსო ოსური პრე-ნა. ლამის ყველა ქართული გვარი ოსურად მოიაზრეს; ბევრი გამოჩე-ნილი ქართველი მოღვაწე ოსად მონათლეს. თვით გიორგი სააკაძ-ეც კი წარმოშობით ოსად მიიჩნის,

ხოლო "ვეფხისტყაოსნის" ავტორ-ად ოსი გამოაცხადეს. როდესაც რეაქციული და სეპარატისტული ძალები ჭეშმარიტების დათრეუნე-ას შეეცადნენ, უპირველეს ყოვლი-სა, დაიწყო "უცერემონიოდ შეჭრა ქართულ კულტურაში, მისი მთი-ვისების მიზნით. 1994 წელს სანკტ-პეტერბურგში გამოდის საკმაოდ დიდი მოცულობის წიგნი - "ოსეთი და ოსები", რომელიც სასევა კუ-რიოზებით. ამ წიგნში სიტყვასიტყ-ვით ასე წერია: "მემკვიდრეობით მიიღო რა თავისი ალანი წინაპრე-ბისაგან ცოდნისადმი მისწრაფე-ბა... დავით სოსლანმა, რომელიც ღვთის განცებით მოხვდა საქართ-ველოში, გააგრძელა იქ თავისი ქვეყნის კულტურული ტრადიციე-ბი." შემდეგ წიგნში აღნიშნულია, რომ ფრანგ მეცნიერს ბ. ბროსეს ეჭვი არ ეპარება დავით სოსლანის ოსურ წარმოშობაში, რომლის კა-ლამს ეკუთვნის საგმირო პოემა "ვეფხისტყაოსანი", ავტოგრაფიუ-ლი ხასიათის ნაწარმოები. წიგნში საკმაოდ დიდი ადგილი ეთმობა ამ "მოსაზრების" დამტკიცებას და ერთ-ერთ საბუთად მოაქვთ ის, რომ, თურმე, ქართველები არავი-თარ ინტერესს არ იჩენდნენ ირა-ნული კულტურის მიმართ, რასაც ვერ ვიტყვითო ოსებზე. უფრო დი-დი ტყუილი, უბრალოდ, წარმოუდ-გენელია. მთელი ეს ვაკანანალია თავდება "მშვიდობისმოყვარე ოსი ხალხის შესხენებით აგრესორი მე-ზობლისადმი, რომ ვეფხის ტყაყის თავდება "მშვიდობისმოყვარე ოსი ხალხის შესხენებით აგრესორი მე-ზობლისადმი, რომ ვეფხის ტყაყის ქვეშ ცემს ალანი რაინდის მგზენ-ბარე გული, რომელმაც თავისი უშუქით გააბრწყინა ოდისაც ბნე-ლით მოცუთლი იბერია". მართალია, სამშობლოს კვამლიც ტკიბილია, მაგრამ ყველაფერს აქვს თავისი საზღვარი. ეს საზღვარი კი დაიკა-რგა. როგორც გაზეთ "სოვეტსკაია ოსეთიში" (21 დეკემბერი, 1989 წ.) აღნიშნავდნენ: ოს ხალხს აქვს უძ-ვეელესი, ვიდრე ბევრ სხვა მეზობ-ელ ხალხს, ისტორია, ისინი სკვი-რთების უშუალო შთამომავლები არიანო. ამავე დროს, როგორც ამ დარგის რუსი სპეციალისტი აღნი-შნავს, "სკვითებს არ დაუტოვები-ათ პირდაპირი მემკვიდრეები, მაგ-რამ მათმა ხელოვნებამ ბევრი ხა-ლის კულტურაზე მოახდინა გავე-ლენა. ერთ-ერთი მემკვიდრენი ჩვენცაა ვარტ. სკვითების როლის შეფასებისას არ უნდა დავივიწყ-ოთ, რომ სწორედ მათ პირველად ჩააყენეს ჩვენი ქვეყნის მრავალ-რიცხოვანი ხალხები ერთიანი გან-ვითარების კალაპოტში. აზიარეს ისინი მაშინდელ მოზინავე კულ-ტურას" (А. П. Смирнов, Скифы, М., 1966, с 184).

ყალბად გავებულმა პატრიო-ტიზმმა ის შედეგი გამოიღო, რომ ოსი სეპარატისტული ძალები და ოსი ექსტრემისტები ყველაფერს აკეთებდნენ საქართველოს ტერი-ტორიული მთლიანობის ხელყოფი-სათვის, ცდილობდნენ სამეკდრო-ნული პატრიოტიზმის სიმაღლის რეცხობას მათი პირდაპირი მომხრე-ათ ქართველი და ოსი ხალხები. ეს იმის შედეგიც არის, რომ ჩვენც წლების მანძილზე ყურადღებას არ ვაქცევდით ეროვნული პრობლემე-ბის მეცნიერულ დონეზე გადგნე-ვებას, ვერიდებოდით სიმაღლის თქმას ჩვენს ტერიტორიაზე სხვა ხალხთა განსახლების ობიექტური მიზეზების შესახებ, ყველაფერს მხოლოდ და მხოლოდ "ინტერნაცი-

ონალიზმის" პოზიციებიდან განვი-ხილავდით.

რუსეთის რეაქციული ძალების ჩარევა საქართველოს სამიანო სა-ქმეებში კარგს არაფერს მოუტანს არც რუსეთს. რუსი ექსტრემისტი ძალები ყოველდ უღირსი საქციელ-ით ცდილობენ გაამართლონ ცხინ-ვალის რეგიონში თავიანთი ყოფნა. ცნობილია, რომ "სამხრეთ ოსეთ-ში" დაარიგეს რუსული პასპორტე-ბი. ახლა რუსეთის დუმა აცხადებს, "სამხრეთ ოსეთში" საკუთარი მო-ქალაქეები უნდა დავიცვათო, რაც ყოვლად მიუღებელი და უკადრისი საქციელია. ეს ნამდვილი აგრესიაა მეზობელი ქვეყნის მიმართ და ის-იც მეტად მარტივი მიზეზის საბაზ-ით. ამ რეგიონში მცხოვრები ოსებ-ის ინტერესებს ყოველმხრივ დაიც-ავს საქართველოს სახელმწიფო, რათა ამ ხალხმა, როგორც საქართ-ველოს პრეზიდენტმა აღნიშნა, თავ-ი საქართველოს სრულუფლებიან მოქალაქედ იგრძნოს.

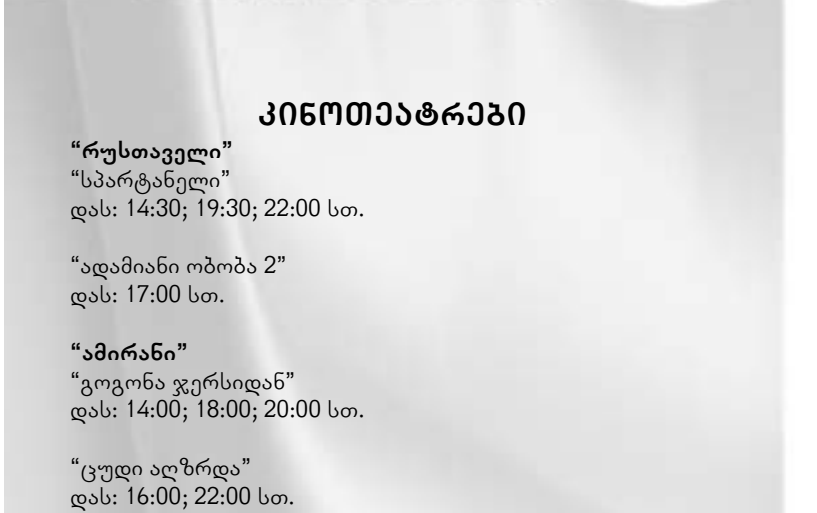
და მაინც, როგორც ითქვა, ოს ექსტრემისტებს გზა უნდა გადაუ-ლობოს, უპირველეს ყოვლისა, სწორედ ოსმა ხალხმა, რომელსაც მთელი ჩვენი თანაცხოვრების მან-ძილზე გათავისებული ჰქონდა ქა-რთველი ხალხის ჭირი და ლხინი, ისევე, როგორც ქართველ ხალხს - მათი. საქართველოში მცხოვრებ და მოღვაწე "მახლობელთა ჩუნთა მთიელთა ოსთა" იურიდიული და მორალური მოვალეობაა დაიცვან ჩვენი ქვეყნის ინტერესები, ქართვე-ელ ხალხთან ერთად იბრძოლონ მისი დამოუკიდებლობის განმტკი-ცებისა და აყვავებისათვის.

ბოლოტქმა

უკანასკნელმა ათწლეულმა კი-დეე ერთხელ დაგვარწმუნა, რომ მტრობას, სისხლისღვრას, ერთმა-ნეთის ინტერესების უგულვებელ-ყოფას სიკეთე არასდროს და არა-ვისთვის მოუტანია. რა თქმა უნდა, დაპირისპირება სიკეთეს არ მოუტ-ანს არც ქართველები და არც ოს-ებს, რომელთანაც ჩვენ მტადროდ გვაკავშირებს საერთო ტრადიციე-ბი, ნეს-ჩვეულებები, მატერიალუ-რად და სულიერი კულტურა და, რაც მთავარია, სისხლისმიერი ნათესა-ობა. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ყველაზე ხშირია ქართულ-ოს-ური ქორწინებები (А. Сусоколов. **Межнациональные браки в СССР, М., 1987, с. 46-47**). ასეთი ქორწი-ნებების შედეგად შექმნილი ოჯა-ნები, როგორც წესი, თანაბრად ეფ-უძნება ქართულსა და ოსურ კულ-ტურას. ცხადედ უცხადესია, რომ დაპირისპირება არ შედის ორი მო-ძმე ხალხის არც პოლიტიკურ, არც ეკონომიკურ და არც კულტურულ ინტერესებში. როგორც მთლიანად საქართველო წარმოადგენს ერთი-ან, განუყოფელ ორგანიზმს, ისე ცხინვალის რეგიონი განუყოფე-ლია დანარჩენი საქართველისაგ-ან, მისი ეკონომიკა - საქართველო-ს ეკონომიკისაგან, ერთიანობის გარეშე შეუღლებელია თვით ცხინ-ვალის კეთილდღეობა.

ამ ჭეშმარიტების მოწინააღმ-დეგეები ქართველი და ოსი ხალხის მტრები არიან. ხომ ყველასათვის ნათელია, რომ ეს კონფლიქტი გა-რეშე რუსული რეაქციული ძალები-სა და ერთი მუჟტა ადგილობრივი სე-პარატისტების მიერ არის ინსპირი-რებული. განა მტკიცება უნდა იშ-ას, რომ ცხინვალის რეგიონი, რომელიც მოსახლეობის რაოდენობ-ით, ეკონომიკური პოტენციალით ქარელის რაიონსაც კი ვერ უტო-რდება, ვერ შეინახავს საკმარისი რა-ოდენობის ჯარებს, ვერ აღჭურავს მას თანამედროვე, ძვირადღირე-ბული სამხედრო ტექნიკით და ვერ დააშნატაყვებს საქართველოს. ამა-ვე დროს, კოკოითი და მისი მხარ-დამჭერები იმაზეც უნდა დაფიქრ-დნენ, რომ ცხინვალის რეგიონის შეერთება ოსეთთან, უწინარესად წინნავს დაწარჩენ საქართველოში დიდი რაოდენობით მცხოვრე თა-ვიანთ ძმებთან სამუდამოდ კავში-რის განცეცებას და, ამდენად - საქა-რთველოში მცხოვრები ერთიანი ოსი ხალხის შუაზე გახლეჩას.

კავკასიაში მშვიდობის დამყა-რებმა ის შედეგი გამოიღო, რომ ოსი სეპარატისტული ძალები და ოსი ექსტრემისტები ყველაფერს აკეთებდნენ საქართველოს ტერი-ტორიული მთლიანობის ხელყოფი-სათვის, ცდილობდნენ სამეკდრო-ნული პატრიოტიზმის სიმაღლის რეცხობას მათი პირდაპირი მომხრე-ათ ქართველი და ოსი ხალხები. ეს იმის შედეგიც არის, რომ ჩვენც წლების მანძილზე ყურადღებას არ ვაქცევდით ეროვნული პრობლემე-ბის მეცნიერულ დონეზე გადგნე-ვებას, ვერიდებოდით სიმაღლის თქმას ჩვენს ტერიტორიაზე სხვა ხალხთა განსახლების ობიექტური მიზეზების შესახებ, ყველაფერს მხოლოდ და მხოლოდ "ინტერნაცი-

თორაძის
აზრით,
მარათონის
ფორმატი
ძალიან
ხელსაყრელია
იმიტომ, რომ
ერთ
კომპოზიციურ
შემსრულებელთა
მრავალფერო-
ვანი კორპუსის
ყურადღებაა
ფოკუსირებული

მაამბოხანი მიზაზის ბარაზი

მაგდა ანიკაშვილი

ამბოხი საზოგადოების განვითა-რების სანდინდარი, მთავარი მამოძრა-ვებელი ძალაა. თუ არ არსებობს სა-ნინაალმდეგო აზრი და თუ არ ჩნდება პროტესტი, ეს ნიშნავს, რომ ადამიან-თა ჯგუფი განწირულია. წინააღმდე-გობაზეა აგებული ჩვენი სამყარო, შეიძლება კამათში არც იბადება ჭეშ-მარიტება, მაგრამ დაპირისპირების, ბრძოლის გარეშე არ იქმნება სიცო-ცხლე.

მედმეფი ოპოზიციის როლი ხე-ლოვნებას ეკისრება, შემოქმედს, რომელმაც პირველმა უნდა თქვას სიმართლე, რომელმაც უნდა გამოხა-ტოს საზოგადოების ყველაზე მცირე ნაწილის გრძნობებიც კი და რომელ-იც უნდა იყოს უკომპრომისო. თუმცა ისტორია მიწმობს, რომ ყოველთვის ასე არ ხდება და როდესაც კულტურა აღარ არის ცხოვრების თანადროულ-ლი, ჩამორჩება ახალ იდეებს, იგნო-რირებას უკეთებს ადამიანთა იმ ნაწ-ილს, რომელიც ისე არ ფიქრობს, რო-გორც უმრავლესობა, ის იდეოლოგი-ად იქცევა. კულტურა ხდება იარაღი მმართველი ძალის ხელში და მისი შე-ხედულებების, მდგომარეობის გაძ-ლიერებას და განმტკიცებას ემსახუ-რება, თუნდაც საზოგადოებისათვის სიკეთის მოტანისა და სიმშვიდის შე-ნარჩუნების მოტივით. კანონზომიე-რია ის, რომ ამ დროს საზოგადოება-ში კულტურის ალტერნატიული მიმ-დინარეობა იქმნება, რომელიც გუ-ლისხმობს არსებული მეინსთრიმუ-ლი კულტურის უარყოფას და მასთან ერთად იმ საზოგადოებისა, რომელ-იც ყვრდნობა ამ კულტურას. მას კო-ნტრკულტურა ეწოდება და ის ახალ იდეებს, ხელოვნებას და ცხოვრებას ქმნის. და თუ დროთა განმავლობაში კონტრკულტურა თავად გადაიქცა კულტურად, ბუნებრივად იქმნება კონტრკულტურის ახალი ტალღა და ასე გრძელდება დაუსრულებლად. ეს ჩანაცვლება ნიმუშია სიცოცხლის მუდმივი განახლებისა. გამოდის, რომ კონტრკულტურა კულტურის განვითარების მამოძრავებელი ძა-ლაა, აუცილებელი ეტაპია, როგორც ავეთქება, როგორც პროვოკაცია, ბიძგი რომელიც იწყებს მოძრაობას.

დღეს ტერმინს კონტრკულტურა კულტუროლოგები იმონიჭებულ-ბით ხმარობენ, ერთი ეს არის ზოგად-ად ალტერნატიული კულტურის მიმდინარეობის ჩამოყალიბება განუ-საზღვრელ დროსა და სივრცეში და მეორე, 60-იან წლებში აშშ-ში ახალ-გაზრდების მიერ შექმნილი სუბკულ-ტურის, უფრო ზუსტად კი სუბკულ-ტურათა მთელი ჯგუფის გაერთიანე-ბა, რომელთა დასახსიათებლდაც იხმარა პირველად ეს ტერმინი ამერი-კელმა კულტუროლოგმა თეოდორ

როზაკმა. ეს ორმნიშვნელოვანება შემთხვევითი არ არის, რადგან 60-იან წლებში მიმდინარე საზოგადოე-ბრივი და კულტურული მოვლენები შეიძლება ჩავთვალოდ ნებისმიერი დაპირისპირების, ზოგადად წინააღმ-დეგობის სიმბოლოდ, იმდენად ძლიე-რი და ყოვლისმომცველი იყო ეს მოძ-რაობა.

თივლება, რომ ახალგაზრდობას ახასიათებს რადიკალიზმი, რომ ყვე-ლა მოზარდი ბუნებით მაამბოხეა და აუცილებლად უნდა გამოთქვას პრო-ტესტი უფროსი თაობის მიმართ, თუ-ნდაც გაუზარბებელი, ამას კი მოჰყვე-ბა მარადიული ბრძოლა მამათა და შეილთა შორის. ეს გარკვეულწილად სიმართლეა, რაც სულაც არ გვაძლ-ევს იმის უფლებას ახალგაზრდის მი-ერ გამოთქმული ნებისმიერი შეხე-დულება ასაკობრივ უცნაურობად ჩავთვალოთ და ყურადღება არ მიეა-ქციოთ იმ მოტივით, გაიზრდება და გაუვლისო. იგივეს ვიტყვი 60-იანელი ახალგაზრდების მიმართ, რადგან მა-თი მოძრაობა ბევრად მეტი იყო, ვიდ-რე ტრადიციული, თაობათა შორის ბრძოლა და საბოლოოდ გაცილებით ფართო მასშტაბისა გახდა, ვიდრე შეიძლება ყოფილიყო ერთი ქალა-ქის ან ქვეყნის ცხოვრებაში მომხდა-რი ცვლილება. იყვნენ ისეთი ახალგა-ზრდებიც, რომლებიც სულაც არ უთ-ანავარძნობდნენ თანატოლებს და პი-რიქით, ასაკოვანი ადამიანები, რომ-ლებიც მაამბოხეებს სათავეში ჩაუდ-გენ.

60-იანი წლები დღეს ლეგენდაა, ბევრისთვის შეიძლება არც ისე სასი-ამოვნო, მაგრამ მაინც ლეგენდა და-უშორჩილებლობისა, პაერში თავი-სუფრების სურენელისა, იმ ადამიანე-ბის შესახებ შექმნილი მითია, რომ-ლებსაც უნდოდათ მსოფლიო გადაე-რჩინათ ომისა და სიკვდილისგან. და რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, მათ სჯეროდათ სიყვარულის და თა-ვისუფლების ძალის, მათ სჯეროდ-ათ, რომ სწორად იქცეოდნენ და რომ ამ გზით მოიპოვებდნენ მშვიდობას. სწორედ ასე შემოვიდა ეს ეპოქა ჩემი და ჩემი თაობის ცხოვრებაში, როგ-ორც საოცნებო პერიოდი აღმაფრენ-ის და მატერიალისტურ სამყაროსთ-ან დაპირისპირების. მაგრამ არსებ-ობს 60-იანების სხვაგვარი გააზრებ-აც, ირონიული ღიმილი, რაც აიხსი-ნება, როგორც დაბნეული თაობის მიმ-ართ სიბრალულოთ, რომელსაც არ აქვს ჩამოყალიბებული თავისი მიზ-ნები და გზა ამ მიზნების მისაღწე-ად. არსებობენ ადამიანები, რომლე-ბიც 60-იანელებს ბავშვობაში ჩარჩე-ნილ მოზარდებად თვლიან, რომლებ-საც უბრალოდ ცვლქობა, მოძობლე-ბის გაზრაზემა მოუწნიათ და მეტი არ-აფერი. პატარები გაიპარნენ სახლი-დან, ისე, როგორც იპარება ყველა ბავშვი, რათა მოძობლეს დაუმტკიცე-

ოს, რომ გაიზარდა ან აიძულოს, რომ გაუფრთხილდნენ და მოესიყვარულ-ონ. ეს თაობა გატაცებული იყო მარ-ქსიზმის იდეებით და თავადაც არ იცოდა, რა საფრთხეს უქადდა მას ეს იდეოლოგია, საბჭოთა კავშირი სამა-რთლიან ქვეყანად ეჩვენებოდა და წარმოდგენა არ ჰქონდა რა ხდებოდა სინამდვილეში, რკინის ფარდის მიღ-დან, ისე, როგორც იპარება ყველა ბავშვი, რათა მოძობლეს დაუმტკიცე-

და, ნაწილი დაიღუპა, ნაწილი კი და-ბრუნდა უნივერსიტეტსა თუ მაისს სახლში, მოიანია, როგორც უძღებ-მა შვილმა. 70-იანებში ჩვეულებრივი ცხოვრება დაიწყო. მაამბოხე თაობა თავად გახდა კაპიტალისტური ტრა-დიციების დამცველი, საზოგადოე-ბის საყრდენი.

დღემდე არ წყდება კამათი მსოფ-ლიოში 60-იანი წლების ერთმანეთი-საგან განსჯავებული ინტერპრეტა-

ციის მომხრეთა შორის. ნაწილი დიდი ნოსტალგიით იცონებს იმ დროს, მე-ორე ნაწილი კი მას მასობრივი დაბ-ნეულობისა და ინფანტილურობის ეპოქად აღიქვამს. ასევე სხვადასხვა პასუხს სცემენ კითხვას, რა შეცვალა მსოფლიოში, კონკრეტულად კი აშშ-ს ცხოვრებაში 60-იანმა წლებმა? ნუთუ უკვალოდ ჩაიარა ყველა ქმედებამ? ყველა საპროტესტო გამოსვლამ? რის წინააღმდეგ იბრძოდნენ? და რა-ტომ გადაწყვიტა ერთბაშად ათასო-ბით ახალგაზრდამ სახლის მიტოვება, გადანყვობა გამხდარიყო - სულერ-თია ვინ, ოღონდ არა მისი მშობლების მსგავსი. მოახდინეს თუ არა მათ რაი-მე გავლენა მსოფლიოზე? როგორი იყო ამერიკა მანამდე, სანამ დაიწყე-ბოდა ახალგაზრდული მოძრაობა და მას შემდეგ?

როგორი ინტერპრეტაციაც არ უნდა მოვეძებნოთ ფაქტებს ვერსაი-ბე გავექცევით, 60-იან წლებში მაეამო-ხე ახალგაზრდებმა დაიწყეს ბრძოლა ადამიანის უფლებათა დასაცავად და გასაუფლობესებლად სხვადასხვა მი-მართულებით, იქნებოდნენ ესენი რა-სობრივი უმცირესობანი, სექსუალუ-რი უმცირესობანი, დისკრიმინირე-ბული ქალები თუ ჩაგრული ვიეტნა-მელები, რომელთა შესახებაც ამერი-კელ ახალგაზრდებს სრულიად აბსტ-რაქტული წარმოდგენა ჰქონდათ. მათ ნამირიხს სულიერი დასეულობა-ნი და საზოგადოებას შეახსენეს, რომ წარმატებული კარიერისა და კომფო-რტული საცხოვრებლის გარდა სხვა, ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი მიზ-ნები არსებობს ცხოვრებაში. და რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, მათ ეძვქ-ვეშ დააყენეს ამერიკის, როგორც მსოფლიოს მხსნელი ქვეყნის, როგორც საერთოდ, ის დემოკრატიული პრინციპები, რომლებსაც ეყრდნობა თანამედროვე მსოფლიო. კაცობრი-ობას ალტერნატიული აზროვნება შესთავაზეს, რომლის საფუძველშიც თანასწორუფლებიანობა და მშვიდო-ბა იღო.

ეს პერიოდი მზოლოდ საზოგადო-ებრივ ცხოვრებაში მიმდინარე მოე-ლენებით არ არის საინტერესო. ყვე-ლა ახალი იდეა და გრძნობა გამოიხა-და ქვეყნის კულტურაში. შეიქმნა ძლიერი კონტრკულტურა, რომელიც დაუპირისპირდა ძირითად კულტურ-ას და ახალი საშუალებებისა და ფო-რმების ძიება დაიწყო. 60-იანი წლებ-ის განწყობა ხელოვნების თითქმის ყველა სფეროს შეეხო. ლიტერატუ-რაში იყო "ბთინიკების" თაობა, რომელმაც უდიდესი გავლენა მოახდინა არა მარტო იმ პერიოდის ახალგაზრ-დების აზროვნებაზე. მუსიკაში რე-ვოლუცია გამოიწვია როკმა, ფოლკ-როკმა და მოგვიანებით პანკმა. ეს მუსიკა იყო გამაერთიანებული ძალა როკის იდეოლოგიით, მშვიდობისა და თავისუფლების იდეოლოგიით მუყე-

რობილი ადამიანებისა, რომელიც დღესაც ინარჩუნებს ამ გავლენას. როკი დღესაც რაღაც აკრძალულის, დაუშორჩილებლობისა და პროტესტ-ის სიმბოლოა. ჯერ კიდევ 50-იანი წლებიდან ნიუ იორკში მხატვრების ერთმა ჯგუფმა საზოგადოებას რე-ვოლუციური ხედვა შესთავაზა სახე-ით ხელოვნებაში და ცოტა ხანში ნიუ იორკის სკოლის მხატვრები, იგივე აბსტრაქტული ექსპრესიონიზმის ოსტატები მსოფლიოს ერთ-ერთი ყველაზე ავტორიტეტული და ამავე-როულად სკანდალური ფიგურები გახდნაინ. ეს კი პირველი ნაბიჯი იქ-ნება პოპ-არტის შექმნისკენ. პოპ-არ-ტისა, რომელიც მოახერხებს გააერ-თიანოს აქამდე შეუთავსებელი ორი რამ და ეს მისი სახელწოდებიდანაც კარგად ჩანს (popular art), მასობრი-ობა და ხელოვნება, რომელიც აქამდე ელიტარულობას გულისხმობდა. ამ ყველაფრის საბოლოო მონაპოვარი კი, პოპ-კულტურაა, ჩვენი თანამედ-როვეობა. ასე რომ, ვფიქრობ კითხვა იმისა, მოგვიტანა თუ არა რამე 60-იანმა წლებმა, უკვე აბსურდულად ჟღერს.

ერთ-ერთი ყველაზე საინტერე-სო, რა თქმა უნდა, 60-იანი წლების ამერიკული კინოა, რომელმაც ისევე, როგორც ხელოვნების სხვა სფეროე-ბმა, გამოახტა შემოქმედთა განწყო-ბა, პრობლემები, რომლებიც იდგა ახალგაზრდების წინაშე და ის მიზნე-ბი, რომელთა განსახორციელებლად-აც ისინი იბრძოდნენ. სწორედ ამ დროს იწყებს ჩამოყალიბებას ამერი-კის "დამოუკიდებელი კინო", რომე-ლიც იმდენად გაითქვამს სახელს, რომ მთელი რიგი პოლიევდელი რე-ჟისორები მისი გავლენის ქვეშ მოექ-ცევიან. პოლიევდელიც კი შეიქმნება რამდენიმე არა წმინდა კომერციული ფილმი, რომლებიც დღეს ამერიკული კინოს საეტაპო ნამუშევრებად ითვ-ლებიან.

სშირად ამბობენ, რომ არა ვიეტ-ნამის ომი, 1968 წელი არ იქნებოდაო და ეს გარკვეულწილად სიმართლეა. ომის წინააღმდეგ მიმართულმა აქ-ციებმა გააერთიანა ყველა ახალგაზ-რდა, რომელსაც რაღაც არ მოსწონ-და თავის ქვეყანაში. აქამდე დაქსაქ-სულმა საპროტესტო მოძრაობებმა თავი მოიყარეს და ვიეტნამში ომის შეწყვეტის მოთხოვნით გაერთიანდ-ნენ. მშვიდობა - ეს იყო მთავარი მო-თხოვნა 60-იანელი ახალგაზრდები-სა. სამყაროს შეცვლა სიკეთისაკენ - ეს იყო მთავარი მიზანი. რევოლუცი-ის მოხდენა ადამიანთა აზროვნებაში, მათი გათავისუფლება ნიეთების, მა-ტერიალიზმის მონობისგან. რამდენ-ად მოახერხეს მათ ამ კეთილშობი-ლური მიზნების განხორციელება, ამ-ის გარკვევას უკვე ჩვენი სტატიების შემდეგი ციკლი შეეცდება.

აქვსსაათიანი რახმანიროვი მოცარტის ქალაქში

რას ჰპირდება ზალცბურგის ფესტივალი მსმენელს

თამარ ბაბუაძე

არ დაფიქრდეთ და სწრაფად მი-პასუხეთ, რა არის პირველი, რაც გახსენდებათ ლონდონზე? სწრაფ-ად, სწრაფად!

ზოგ ბენი? პრინცესა დაიანა? თუმცა, ტყუილად განვალუბთ. ამ წუთში ამას არავითარი მნიშვნელო-ბა არ აქვს. ახლა მთავარია, თუ რა გახსენდებათ ზალცბურგის პირვე-ლივე სხეულებზე. მოცარტი? უჰჰჰ კარგია.

აგსტრიის მშვენიერ, მთიან და მწვანე ქალაქში, სადაც მოცარტი დაიბადა ივლისში სიცოცხლე დულს. უფრო ზუსტად, მუსიკა დულს. თუმ-ცა, ეს ასე სხვა თვეებშიც. თუ მზე-რას დაძაბავ, ქუჩის კუთხიდან გა-მოსულ მოცარტი მოგვლანდება, თუ სმენას - სადაც არ უნდა იყო, სა-სტუმროს ნომერში, კაფეში, თუ ტუ-რისტულ ავტობუსში, ან მე-12-ე სო-ნატა მოგესმება, ან ნაწყვეტები "ჯა-დოსნური ფლეიტიდან" და ან რაიმე სხვა, გუნება-განწყობის მიხედვით.

ერთი სიტყვით, მოცარტი ამ ქა-ლაქში ყველგან იგრძნობა, განსაკუ-თრებით კი რამდენიმე მისამართზე, მათ შორის, მაკარტალაცის რვა ნო-მერში, სადაც კომპიზიტორი 1773-80 წლებში ცხოვრობდა, და 1910 წელს, არტ ნუვოს სტილში აშენებ-ულ მოცარტეუმში, სადაც მოცარტ-ის ნაწარმოებებს მთელი წლის გან-მავლობაში ასრულებენ ხოლმე.

სწორედ ამ მოცარტეუმში პარა-სკეჟს, 23 ივლისს ალექსანდრე თო-რამე თავისი სტუდიის წევრებთან ერთად, რახმანიროვის ექვსსაათიან მარათონს ჩაატარებს. აკადემიურ დარბაზში, რომელიც 807 კაცს იტ-ევს, ოღნავ არაკადემიური სიტუა-ცია შეიქმნება - გადაღლილი სმენის ფინჯანი ყავით დასვენებაც იქნება ნებადართული, დარბაზის დატოვე-ბა და შემდეგ უკან დაბრუნებაც. ყოველ შემთხვევაში, ასე ჰპირდება პუბლიკას თორამე.

და რადგან, ზალცბურგში კლა-სიკური მუსიკა მთელი წლის განმა-ვლობაში გაისმის ხოლმე, არც თო-რადის მუსიკალური მარათონი იქ-ნება საერთო კონტექსტიდან ამო-ვარდნილი. მეტიც, ეს მნიშვნელო-ვანი პერფორმანსი ფრიად საპატიო კონტექსტის ნაწილი იქნება. გუე-ლდისმობთ ზალცბურგის ტრადი-ციულ ფესტივალს, რომელიც

სტარტს 24 ივლისს იღებს და მთელ მსოფლიოს კლასიკური მუსიკის დაუვიწყარ ზეიმს სთავაზობს.

თორაძის მარათონი კი ფესტი-ვალის დაწყებამდე დაგეგმილი, ასე-ვეე ტრადიციად ქცეული ღონისძი-ებების ნაწილია. შეუფერხებელი ექვსსაათიანი რახმანიროვი მოცარ-ტეუმის დარბაზში, შვარცმტრასე-ზე, საღამოს ექვს საათზე აჟღერდე-ბა და შუალამისას დასრულებება. თუმცა, განსაკუთრებით ენერგიუ-ლები და მონდომებულები სახლებ-ში არც კონცერტის შემდეგ წავლენ. იქვე, ძველ ქალაქში, რამდენიმე ნა-ბიჯის გადადგმაც საკმარისი იქნე-ბა, რომ მორიგ ღონისძიებას გადაა-წყდნენ. დილის თერთმეტის ნახევა-რზე ღია ცის ქვეშ, მაშხალების შუქ-ზე დაწყებული დისკო, ალბათ, შუა-ღამისთვის დამთავრებული არ იქ-ნება. ასე რომ, თორაძის შემდეგ კუ-ნთების ცეკვით გაავარჯიშებაც იქ-ნება შესაძლებელი. მანამდე კი ასე-ვე წინასაფესტივალო პროგრამის ფარგლებში ზალცბურგის სკვერებ-სა და მოედნებზე ყველა ჟანრის მუ-სიკა აჟღერდება ჯაზიდან პოპამდე, კუბური რიტებიდან ვალსებამდე. ერთი სიტყვით, მოცარტის ქალაქს მუსიკა მთლიანად მოიცავს.

თუმცა, ენერგიის დაზოგვა მეო-რე დღისთვის ნამდვილად ღირს. თორაძის ექვს-საათიანი შესავლის შემდეგ, შაბათს ხომ უკვე უშუალ-ოდ ფესტივალი გამოცხადდება გახ-სნილად.

188 სხვადასხვაგვარი ღონისძიე-ბა, 225 ათასამდე სტუმარი, 9 სხვადა-სხვა საკონცერტო მისამართი, 44 სა-ოპერო წარმოდგენა, 73 კონცერტი, 64 სპექტაკლი და რეციტალი, 46 მი-ლიონ ევროიანი ბიუჯეტი - ასეთია ზალცბურგის ფესტივალი ციფრები. დაარების იდეა პირველი მსო-ფლიო ომის შემდეგ გაჩნდა. რეჟი-სორმა მაქს რეინჰარდტმა ამის შე-ნასხებ განაცხადა 1917 წელს გააქე-თა. პოეტმა და დრამატურგმა ჰუგო ფონ ჰოფმანშტალმა კი ფესტივალ-ის ფილოსოფია 1919 წელს ჩამოაყა-ლიბა. შემდეგ მათ რიჰარდ შრუსი, მხატვარ-დეკორატორი ალფრედ როლერი და დირიჟორი ფრანც შა-ლკი შეუერთდნენ.

სწორედ ამ ხუთეულმა დაფუძ-ნა დღეს ასე ცნობილი ფესტივალი. ღონისძიების დაბადების დღედ 1920 წლის 22 აგვისტო სახელდება. ამ დღეს ჰოფმანშტალის პიესა

მოცარტეუმში ზალცბურგის-თვის უკვეულო ექსპრემიენტის - ალექსანდრე თორაძისა და მისი მარათონის მოლოდინშია.

REUTERS

Jedermann ("ყოველი კაცი") რეინ-ჰარდტის დადგმით ზალცბურგის ძველ უბანში, კათედრალური ტაძრ-ის სკვერში ითამაშეს. სპექტაკლი

მეორე წელსაც წარმოადგინეს, მას კონცერტების მთელი სერია მიუმა-ტეს, უკვე 1922 წელს კი პირველი ოპერაც დადგეს. 1925-27 წლებში

საგანგებოდ ფესტივალისთვის თე-ატრი აშენდა. მალე ზალცბურგი თავისი დროის საუკეთესო რეჟისო-რების, დირიჟორების, მსახიობები-

სა და მომღერლების შეხვედრის ად-გილად იქცა. ფესტივალის პირველ წლებს ხომ ისეთი დიდი სახელები უკავშირდება, როგორებიც არიან ბრუნო ვალტერი, არტურო ტოსკა-ნინი, კლემენს კრაუსი...

ჰოფმანშტალის პიესა, რომლით-აც ყველაფერი დაიწყო, მას შემდეგ ტრადიციის შემადგენელი ნაწილი გახდა. ცხადია, სპექტაკლს ტაძრის სკვერში წელსაც ითამაშებენ. არ და-ირღვევა არც მეორე ტრადიცია და მშვენიერი ზალცბურგი კლასიკური მუსიკის ყველა თანამედროვე ცნობ-ილ სახეს ახლაც შეკრებს: ჩეჩილია ბარტოლის, მაურისიო პოლინის, ბა-რბარა ბონის, ალფრედ ბრენდელს, რიკარდო შუტის; ასევე: სიგივი ომაე-ას, ნიკოლას ჰარნონკორტსა და ვენ-ის ფილარმონიის ორკესტრს, სერ საიმონ რათლსა და ბერლინის ფი-ლარმონიის ორკესტრს, ენდრიუ დე-ვისისა და ლონდონის სიმფონიურ ორკესტრს, რომელიც, სხვათა შორ-ის, წელს იუბილარი გახლავთ.

ფესტივალს გახსნის ოპერა "მე-ფე არტური". საოპერო პროგრამით, ასევე, წარადგენენ: მოცარტის "მო-ტაცება სერალიდან"-ს, მისსავე "ასე იქცევა ყველა ქალს", რიჰარდ შტრაუსის "ვარდების კაპალერს", პროკოფიევის "ომი და მშვიდობას" და სხვა მნიშვნელოვან დადგმებს ვენის, ამსტერდამის და ბარსელონ-ას ოპერებიდან.

2004 წლის ზალცბურგის ფესტი-ვალის რეპერტუარს რეფრენივით გასდევს სამი დიდი თემა: დგორაკი გარდაცვალებიდან ასი წლისთავი, ერის ვოლფგანგ კორნგოლდის გახ-სენება (წარმოდგენილი იქნება მისი ოპერის საპრემიერო ჩვენება), და ასევე გაიხსენებენ უნგრელ კომპო-ზიტორს გიორგ კურტაგს.

საკონცერტო პროგრამაში ზემ-ოთ ჩამოთვლილი ორკესტრების გარდა პრალის ფილარმონიის ორკეს-ტრიც გამოვა, იქნება კამერული მუ-სიკა, ბუნებრივია, ბევრი მოცარტი და კიდევ მრავალი სხვა სეროპრიზი. რაც შეეხება დრამას, "თოლიას" საშუალებით აღნიშნავენ ჩეხოვის გარდაცვალების წლისთავს, ითამა-შებენ იუჯინ ო'ნილის Long Day's Journey into Night, მარლუუს ედე-არდ მეორეს და კიდევ უამრავ სხვა სპექტაკლს. ყველაფერის ჩამოთე-ლა ხომ შეუძლებელიცაა. ასე რომ, უშვარბესია, აქვე დავასრულოთ, თორემ...

ინფორმაცია

ფეხბურთი. როგორც იქნა, ბრაზილიელმა რივალდომ გუნდი სოფა. მსოფლიოს 2002 წლის ჩემპიონი საბერძნეთში, კერძოდ, ქვეყნის ჩემპიონის, "ოლიმპიაკოსის" შემადგენლობაში გააგრძელებს კარიერას. ამ ინფორმაციას უკვე თავად კლუბიც ადასტურებს, თუმცა, გარიგების დეტალები არ ხმაურდება. კონტრაქტის კონფიდენციალურობის მიუხედავად, ბერძენი ჟურნალისტები ამტკიცებენ, რომ რივალდოს ხელფასი წელიწადში 1,86 მილიონი ევრო იქნება. შევასხენებთ, რომ ბრაზილიელი ვარსკვლავის გადამბრებას უკანასკნელად ინგლისური "ზოლტონი", შოტლანდიის "სელტიკი" და გერმანიის "ვერდერი" ცდილობდნენ.

ფეხბურთი. დემეტრიო ალბერტინი სამშობლოში დაბრუნდა. "მილანის" ყოფილი ნახევარმცველი, რომელიც უკანასკნელად მადრიდის "ატლეტიკოს" შემადგენლობაში ირიცხებოდა, ბერგამოს "ატლანტაში" გააგრძელებს კარიერას. ალბერტინი თავისუფალი აგენტის სტატუსით გადავიდა ამ კლუბში და ორწლიანი კონტრაქტი გააფორმა. "ატლანტაში" იმიტომ ჩავირიცხე, რომ ძალიან სერიოზული კლუბია, რომელსაც მაღალი მიზნები აქვს. აქ ბევრი ახალგაზრდა და ნიჭიერი ფეხბურთელი თამაშობს", - განაცხადა ალბერტინი.

ფეხბურთი. მსოფლიოს ყველაზე ძვირად ღირებულმა მეკარემ ჯან-ლუიჯი ბუფონმა თავის ახლანდელ კლუბთან კონტრაქტი გაახანგრძლივა. ხელშეკრულების თანახმად, ბუფონი 2009 წლამდე ითამაშებს ტურინის "იუვენტუსის" შემადგენლობაში. აღსანიშნავია, რომ ბუფონმა სამიოდე თვის წინათ 2008 წლამდე გააგრძელა "იუვენტუსიანი" კონტრაქტი, ახლა კი ეს ხელშეკრულება კიდევ ერთი წლით გაახანგრძლივა.

ფეხბურთი. პოლანდის ნაკრების და ესპანური "ბარსელონას" თავდადმსმენი პატრიკ კლუიერტი ამჟამად ინგლისშია, სადაც მოლაპარაკებას აწარმოებს "ნოუკასლში" შესაძლო გადასვლის შესახებ. "ძალიან ველავა. "ნოუკასლი" დიდებული გუნდია და აქ დიდებული ფეხბურთელები თამაშობენ. იმედი მაქვს, მალე ერთ-ერთი მათგანი გავხდები", - განაცხადა კლუიერტმა, რომლის თქმით, "ნოუკასლში" მისი ჩარიცხვის საკითხი, ფაქტობრივად, უკვე გადაწყვეტილია.

ფეხბურთი. FIFA-ს წარმომადგენლებმა დადასტურეს, რომ კონფედერაციათა თასის მომავალი გათამაშება 2005 წელს, 15-29 ივლისს გერმანიაში გაიმართება. როგორც ნესი, ამ ტურნირს ის ქვეყანა მასპინძლობს, რომლის კედლებში მსოფლიო ჩემპიონატი იმართება. გერმანია 2006 წლის მუნდიალს და, აქედან გამომდინარე, კონფედერაციათა თასსაც უმასპინძლებს. თამაშები გერმანიის ხუთ ქალაქში - ფრანკფურტში, ჰანოვერში, კიოლნში, ლაიპციგსა და ნიურნბერგში გაიმართება. ფრანკფურტი უმასპინძლებს ტურნირის კენჭისყრას და ფინალს. ამ მომენტისთვის ცნობილია კონფედერაციათა თასის ხუთი მონაწილე გუნდის ვინაობა. გადამწყვეტილია, რომ აქ გერმანიის, ბრაზილიის, საბერძნეთის, ტუნისისა და მექსიკის ნაკრებები ითამაშებენ. ამ გუნდების გარდა, კონფედერაციათა თასზე აზიის, ამერიკისა და ოკეანის საკონტინეტო ტურნირებში გამარჯვებულებიც მიიღებენ მონაწილეობას.

ფეხბურთი. ტრაგიკულად დაიღუპა ნარსულში სახელგანთქმული კონფედერაციის სანავლეო კლუბმა 17 მილიონი ევრო გადაიხადა. ახლა კი "ვალენსიამ" მარკო დი ვაიო შეიძინა "იუვენტუსიდან". დი ვაიომ უკვე მოახერხა ხელი "ვალენსიასთან" ხუთწლიანი კონტრაქტს. მისმა ყოფილმა კლუბმა კი თავდადმსმენის სანავლეომ 10,5 მილიონი ევრო მიიღო.

ფეხბურთი. ზინედინ ზიდანმა აღიარა, რომ მადრიდის "რეალის" პრეზიდენტმა ფლორენტინო პერესმა მას პატრიკ ვიერის შესახებ ჰკითხა. ზიდანი ამბობს, რომ პრეზიდენტისთვის არავითარი რჩევა არ მიუცია, თუმცა, ესპანელი ჟურნალისტები დარწმუნებული არიან, რომ პერესს საფრანგეთის ნაკრებისა და ლორდონის "არსენალის" საყდრელი ნახევარმცველის შეძენა უკვე მტკიცედ აქვს გადაწყვეტილი.

ფეხბურთი

ისა, როგორც შოტლანდიები

გადანყდა – მომავალ სეზონში საქართველოს ჩემპიონატის უმაღლეს ლიგაში 10 გუნდი ითამაშებს.

ლევან ბრაზილიელი ფორმ

მისიელ აბაიშვილი

გუშინ საქართველოს პროფესიული ლიგის ხელმძღვანელები და უმაღლესი ლიგის კლუბების წარმომადგენლები შეიკრიბნენ, რათა გადაეწყვიტათ, 2004-2005 წლების საფეხბურთო სეზონში უმაღლეს ლიგაში 12 გუნდი იასპარეზებს თუ 10. გადამყდა, რომ მომავალ სეზონში საქართველოს ჩემპიონატი 10-გუნდიანი იქნება. ამ გადაწყვეტილების შესახებ თავისი მოსაზრება გამოთქვა საქართველოს პროფესიული საფეხბურთო ლიგის პრეზიდენტმა დიმიტრი რამიშვილმა.

"მაგალითად, "რუსთავე" მოცემულ მომენტში, გარდა იმისა, რომ არა აქვს ფინანსები, რომლის გარეშეც ვერ შეძლებს ვერც გუნდის ქალაქიდან ქალაქში გადაყვანას, ვერც სასტუმროებში ცხოვრებას და ვერც ხელფასების დაირიგებას, არ ჰყავს ფეხბურთელები, აღარ ჰყავს მწვრთნელი, კლუბს არ გააჩნია სტრუქტურა. როგორ უნდა ითამაშოს ასეთმა გუნდმა უმაღლეს ლიგაში?"

"მაგალითად, "რუსთავე" მოცემულ მომენტში, გარდა იმისა, რომ არა აქვს ფინანსები, რომლის გარეშეც ვერ შეძლებს ვერც გუნდის ქალაქიდან ქალაქში გადაყვანას, ვერც სასტუმროებში ცხოვრებას და ვერც ხელფასების დაირიგებას, არ ჰყავს ფეხბურთელები, აღარ ჰყავს მწვრთნელი, კლუბს არ გააჩნია სტრუქტურა. როგორ უნდა ითამაშოს ასეთმა გუნდმა უმაღლეს ლიგაში?"

სულ რაღაც ორი თვის წინათ რობერტო კარლოსი "რეალთან" ახალი კონტრაქტის გაფორმებაზე ყოყმანობდა. იმის გამოთბობა, რომ ბრაზილილი მცველი სამეფო კლუბს მიატოვებდა, საკმაოდ რეალური იყო. თუმცა, შემდეგ ყველაფერი შეიცვალა. გუნდის სათავეში კამაჩო მოვიდა და კარლოსი "რეალში" დარჩენაზე დაიყოლია. რობერტო ახლა ჩინებულია გერმანია თავს და გაუფიქრებლად მომავალი სეზონისთვის ემზადება.

- **რონალდოს განცხადებით, ფეხბურთელობის ყველაზე ცუდი მხარე წინასასეზონო მზადებაა.**
- ჩვენ მიეჩვეიეთ ასეთ შეკრებებს. წლებიანდელი წინასასეზონო მზადება შარმანდელისგან განსხვავდება. მაშინ ჩვენ ზაიაში გავიარეთ შეკრება. საშზადისს ყოველთვის ახლავს სიძნელები, მაგრამ თუ გინდა, სეზონის ბოლოს კარგ ფორმაში იყო, შესაბამისად უნდა მოეხმადო მის დანეგმადვე.

- **კამაჩოს მოსვლასთან ერთად ყველაფერი შეიცვალა.**
- მას თავისი წარმოდგენა აქვს ფეხბურთზე. ის ძალიან კარგად იცნობს მადრიდის "რეალს" და ეს ბევრ რამეს აადვილებს. გუნდის სათავეში ახალი მწვრთნელის მოსვლას მუდამ თან ახლავს რაღაც ცვლილებები. კამაჩომ კარგად იცის, თუ რა უნდა. ახლა ჩვენ ისეთ რაღაცებზე ვმუშაობთ, რაც კარგ შედეგებს გამოიღებს სეზონის განმავლობაში. ამაში დარწმუნებული ვარ.

- **პირადედ შენ რა იმდებს უკავე შირებ კამაჩოს მოსვლას?**
- ჩემპიონატის უკანასკნელი მატჩის შემდეგ მე ვესაუბრე მას. "რეალში" ჩემი დარჩენის ერთ-ერთი მიზეზი სწორედ კამაჩო იყო. მან მითხრა, რომ კლუბთან ჩემი კონტრაქტი მოაგრდებოდა და მას გუნდში ჩემი დარჩენა სურდა. მისმა სიტყვებმა თავდაჯერებულობა შემმატა. სწორედ ამან გადაამწყვეტინა კონტრაქტის გაგრძელება. დარწმუნებული ვარ, ჩემი თამაშის სტილი დიდად არ შეიცვლება, თუმცა, ყველაფერი მწვრთნელმა დამოკიდებული.

- **რა იყო იმის მიზეზი, რომ "რეალიდან" შენი ნასვლის ალბათობა გაჩნდა?**

- მადრიდში მე ყველაფერი მაქვს, რაც არცვლიას სჭირდება. ამიტომ წასვლა არც ერთ სხვა ქვეყანაში არ მინდოდა. დაინტერესებული კლუბებისგან ბევრი წინადადება მივიღე, მაგრამ ჩემი კარიერის უკანასკნელი ცხრა წელი ესპანეთს უკავშირდება. უსამართლობა იქნებოდა, აქედან ისე წავსულიყავი, რომ უკანასკნელ სეზონში არაფერი მომეყო. გასული სეზონი პირველი იყო, როდესაც ჩვენ ვერც ერთი სერიოზული ტიტული ვერ მოვიგეთ, თუ არ ჩავთვლით ესპანეთის სუპერთასს. მე მივიღე გადაწყვეტილება, რომლის შეცვლას არ ვაპირებ. გულშემატკივრების ბევრი არ მმართებს და იმედი მაქვს, კარიერას სწორედ აქ დავასრულებ, შემდეგ კი სამშობლოში დავბრუნდები.

- **რამდენი წლის იქნები იმ დღეობისთვის?**

ნაღრო რუდა და მოედანზე ორი შემტევი სტილის ფეხბურთელი - ვიაფარუ და პერეა შეიყვანა, თუმცა, დაქოქილი არგენტინელები ვერც ამ ორმა უკანასკნელმა შეაჩერა.

ტევესი და შეცვლაზე შემოსული როსალესი კონტრშეტევებით აგრძელებდნენ კოლუმბიელთა დაცვის გარღვევას, რომელთაგანაც ერთ-ერთი შედეგიანად დასრულდა - როსალესი ფლანგზე გაიჭრა, რის შემდეგაც საჯარიმოში ჩააწოდა, სადაც ზუან პაბლო სორინმა ლამაზი ნახტომით, თავური დარტყმით მესამე გოლი გაუტანა კოლუმბიელებს.

"რა თქმა უნდა, არ მახსოვს ყველა მატჩი, რომელიც ჩემი ხელმძღვანელობით არგენტინის ეროვნულ ნაკრებს ჩაუტარებია, მაგრამ ერთი შემთხლა გითხრათ: დღეს ერთ-ერთი ყველაზე ლამაზი ფეხბურთი ვნახე, რაც კი არგენტინას ჩემს ხელში უთამაშია", - განაცხადა არგენტინის ეროვნული ნაკრების მეთაურმა მწვრთნელმა მარსელო ბიელსამ, რომელიც, მესუთე წელიწადია, ამ ნაკრებს წვრთნის. "ახლა გამონდია, თურადიი განსხვავებაა კლასში ჩვენსა და ჩვენს მეტოქეს შორის", - ტრაბახობდა არგენტინელთა თავკაცი.

კოლუმბიელთა მწვრთნელმა კი თქვა: "დღეს ჩვენ არ გყოფილვართ ერთიანი გუნდი, ურთიერთგაგება გვაკლდა. არგენტინელებმა თავიდანვე აგრესიული ფეხბურთი შემოვთავაზეს, მაგრამ მათ წინააღმდეგ ვერაფერი გავანწყეთ. ბოლოს მინდა ვთქვა, რომ გაცილებით მობილურმა და მეერულმა, მაღალი კლასის გუნდმა გადაგვიღობა გზა". შეგასხენებთ, რომ რუდამ სულ ახლახან შეცვალა მთავარი მწვრთნელის პოსტზე მყოფი ფრანსისკო მატურანე.

არგენტინის ნაკრების მეტოქე ბრაზილია-ურუგვაის შეხვედრაში გაირკვევა. "პენტაკამპიონებს" ყველა ფავორიტად თვლის, თუმცა, თურეგაველები იმუქრებიან, კართან ისეთ რკინაბეტონის კედელს აღვმართათ, მაკედონელის ჯარიც ვერაფერს დააკლებსო.

13:35 ბოულინგი. PBA მსოფლიო ჩემპიონატი
14:25 მოტოსპორტი. შოუ მოტოსპორტის ვარსკვლავთა მონაწილეობით პარიზის სპორტის სასახლე "ბერსიში" - 15:00 სპორტული ცეკვები. საერთაშორისო ტურნირი "ბროლის გლობუი" ინგლისში. ნაწილი მეორე
16:25 კიკბოქსინგი. პროფესიული ბრძოლა
18:00 ცხენოსანთა სამჭიდი. "მოსკოვი რეგიონის გუბერნატორის თასი". ნაწილი პირველი
19:15 ATP-ს საწოგებურო მიმოიხილვა
19:45 "საუკუნის ათლეტები". "ამერიკული ლეგენდა". ჯესიკა ლუენსი 20:25 როდოი. "Bull Riders"
21:30 სახვალთო ტელეპროგრამა
21:35 კანადის თასი 1984. "კანადის თასიდან მსოფლიო თასამდე"
22:05 ჭადრაკი. სუპერტურნირი დორტმუნდში
22:35 "ჩეპოსრსული სამყარო". ტელეჟურნალი
23:05 ბილიარდი. ევროპის ჩემპიონატი არტისტულ ბილიარდში. სანკტ პეტერბურგში. ნაწილი მეორე. შესევე-ნებისას (00:00) - ახალი ამბები
00:50 ATP-ს საწოგებურო მიმოიხილვა

EUROSPORT
10:30 ფეხბურთი. გო-ო-ო-ოლ!!!
11:00 ფეხბურთი. ალპური თასი გერმანიაში
12:00 ველორბოლა. ტურ დე ფრანსი
12:30 ველორბოლა. ტურ დე ფრანსი
13:00 ველორბოლა. ტურ დე ფრანსი
20:00 ფეხბურთი. ალპური თასი გერმანიაში. მატჩი მესამე ადგილისთვის. პირდაპირი ტრანსლაცია
22:00 ფეხბურთი. ალპური თასი გერმანიაში. ფინალი. პირდაპირი ტრანსლაცია
00:00 ველორბოლა. ტურ დე ფრანსი
01:30 ახალი ამბები
01:45 რალი. მსოფლიო ჩემპიონატი არგენტინაში
02:45 რალი. მსოფლიო ჩემპიონატი არგენტინაში
03:00 ფეხბურთი. გო-ო-ო-ოლ!!!

კედელი რკინაბეტონისა...

კარლოს ტავეზმა არგენტინის გამარჯვებას დაუდო საფუძველი.

სანდრო ნაკერანი

არგენტინის ეროვნული ნაკრები კოპა ამერიკის ფინალში გავიდა. არგენტინელებმა ნახევარფინალში კოლუმბიის ეროვნული გუნდი დაამარცხეს, კოლუმბიელები კი წინა კოპა ამერიკის გამარჯვებულები არიან.

კონკრეტულ შეხვედრაში არგენტინელთა რიგებში მხოლოდ ერთი, იძულებითი ცვლილება იყო - ტრავმირებული ანდრეს დალესანდროს ნაცვლად "ზოკა ხუნიორსის" ფორგარას კარლოს ტევესი გამოვიდა. შევასხენებთ, რომ არგენტინელებს 1993 წლის შემდეგ არ გაუმარჯვიათ ამერიკის ყველაზე პრესტიჟულ ჩემპიონატში.

მარსელო ბიელსას არჩეულმა შეტევიმა ტაქტიკამ პირველივე წუთებიდან გამოიღო შუდეგი. პირველ ნახევარ საათში ბურთის სამჯერ შეუძლო გადაცემა კოლუმბიელთა მეკარის ზუან კარლოს ენაოს კარის ხაზზე, მაგრამ დელგადოს დარტყმის შემდეგ მან ბურთი მოიგვრია, სორინმა კარგი მომენტი ვერ გამოიყენა და კარს ზემოთ დაარტყა, ხოლო როდესაც კოლი გონსალესმა კარის მიმართულებით დაარტყა, კარის ხაზიდან ბურთი მისმა მოგვარე, ბოდნე კოლუმბიელმა, ანდრეს გონსალესმა გამოიტანა.

კოლუმბიელებს ნახევარი საათის განმავლობაში უმართლებდათ, მაგრამ 32-ე წუთზე არგენტინელების უპირატესობა გატანილ გოლში გადაიზარდა, ახალგაზრდა ტევესმა არაჩვეულებრივად შეასრულა საჯარიმო დარტყმა და მიმდინარე გათამაშებაზე თავის აქტივში მეორე გოლი ჩაიწერა.

კოლუმბიელებს შესვენებამდე მეტი გოლი აღარ გაუშვიათ, მაგრამ მეორე ტაიმის დასაწყისში ლუსიანო ფიგეიროს გარღვევის შემდეგ ლუის გონსალესმა კარგი გადაცემა მიიღო და გოლიც გაიტანა ეროას კარში. მხოლოდ ამის შემდეგ გამოცოცხლდა კოლუმბიელთა მწვრთნელი რეი-

TV-სპორტი

ხუთშაბათი. 22 ივლისი

HTB+ФУТБОЛ
06:00 NBA TV - ყველაფერი NBA-ს შესახებ
06:30 NBA TV. სეზონი 2003-2004. "LOS ANGELES LAKERS" - "PHILADELPHIA 76 ERS"
09:00 09:00-დან 12:00-მდე შესვენება
12:00 თავისუფალი დარტყმა
12:15 ამერიკის თასი. ნახევარფინალი. ურუგვაი - ბრაზილია
14:00 განვლილი სეზონის გახსენება. გერმანიის ჩემპიონატი. "ბორუსია" - "ბოხუმეი"
15:45 თავისუფალი დარტყმა
16:00 "დარტყმა გოლისთვის"
16:15 განვლილი სეზონის გახსენება. ესპანეთის ჩემპიონატი. "ესპანიოლი" - "რეალი"
18:00 "ფეხბურთი ანიდან პაემდე"
18:30 "FUTBOL MUNDIAL"
19:00 თავისუფალი დარტყმა
19:15 სახვალთო ტელეპროგრამა
19:20 ამერიკის თასი. ნახევარფინალი. ურუგვაი - ბრაზილია
21:05 ჩემპიონთა ლიგის არქივი. სეზონი 2000-2001. მეოთხედწილი. "გალათასარაი" - "რეალი"
22:50 განვლილი სეზონის გახსენება. ინგლისის ჩემპიონატი. "მანჩესტერ სიტი" - "მანჩესტერ იუნიტედი"
00:35 "ფეხბურთი ანიდან პაემდე"
01:05 "FUTBOL MUNDIAL"
01:35 01:35-დან 03:00-მდე შესვენება
03:00 NBA TV - სეზონის ხმები
04:00 NBA TV - საზაფხულო ლიგა. "CLEVELAND CAVALIERS" - "BOSTON CELTICS"

HTB-СПОРТ

10:00, 13:00, 16:10, 19:00, 21:10 პრესცენტრი
10:20, 21:25 "ოლიმპის შვილები"
10:25, 13:15 "ფორმულის პარმონია"
10:45 "საუკუნის ათლეტები". "განსხვავებული ბედისწერა. კ. პალუსალო და ი. კოტკასი
11:15 ტროფი-რეიდი - "ლადოგა-2004"
12:00 "ათენის გზაზე"

ქართული სპორტი წარმოგიდბენით...

ზიზა ბურასაშვილი

ზოგადად სპორტი, მაგრამ ოლ-იმპიური აქცენტებით გაჯერებული. ზოგადად ქართული სპორტის ისტორია, მაგრამ ოლიმპიური თა-მაშებით გაჯერებული - დასაბამი-დან დღევანდლამდე. ათენიდან ათენამდე! ასეც ჭკვია. ერთი სიტყ-ვით, ოლიმპიადიდან ოლიმპიადამ-დე. 13 სერია და უზარმაზარი შრო-მა. არქივებში ქექვა, სამონტაჟოე-ბში სირბილი, სასურველი კადრებ-ის მოძიება, ინტერვიუები... რომე-ლი ერთი. ერთი რამ ფაქტია: მალე ქართველი ტელემაყურებელი იხი-ლავს იმ ტიტაზური შრომის შედ-ევს, რომელიც ქართულ სპორტს შეძლებისდაგვარად მოიცავს. მაგ-რამ ეს "შეძლებისდაგვარად" მოსა-ლოდნელზე ბევრად მეტი აღმოჩნ-და. ეს იქნება მატჩანე, რომელიც მომავალ თაობებს და ჩვენც, დღე-ვანდელებს, ბევრ საინტერესოს შემოგვთავაზებს. ყველაფერი ეს კი ფილმის ავტორების თამარ ბა-ლაყაძისა და გიორგი ფრანგიშვი-ლის დამსახურებაა (პროექტის რე-ჟისორი ლევან ადამია, ოპერატო-რი კახა ზუზრაშვილი, ვიდეოინჟე-ნერი ზვიად აღლანაიძე და, რაც მთავარია, "ოლიმპიური ფონდი", რომლის მეშვეობითაც პროექტმა ფრთები შეისხა. პროექტის კოორ-დინატორია ოლიმპიური კომიტეტ-ის გენერალური მდივანი ემზარ ზენაიშვილი).

და მაინც, რაზეა ლაპარაკი, რა-ზე მოგვითხრობს ფილმი და, საერ-თოდ, ბევრი რომ არ გავაგრძელ-ოთ, თავად ავტორებს მოუესმინ-ოთ. თამარ ბალაყაძესა და გიორგი ფრანგიშვილს ჟურნალისტიკაში ისეთი დიდი გამოცდილება აქვთ, რომ ზუსტად განსაზღვრეს და ჩა-მოიმედიან ის, რაც შეიძლება და, რომ მეკითხა.

გიორგი ფრანგიშვილი: "თითქ-მის 25 წელიწადია, რაც ტელევიზი-აში ვმუშაობთ. ამ ხნის განმავლო-ბაში ვაგროვებდით მასალებს. 90-იანი წლების ბოლოს დაგვებადა იდგა, რომ ამ მასალების მიხედვით შეიძლებოდა რაღაც გაგვეკეთებინ-ა. სწორედ ეს რაღაცა იყო, რომე-

ზიზა ბაბაიშვილი

ლიც თამრიკომ ემზარ ზენაიშვილს გააჩნდა. მან უცებ აულე ალღო ჩვენს წინადადებას და საქმეც დაი-ძრა. მაგრამ ეს ვერ განხორციელ-დებოდა, რომ არა "ოლიმპიური ფო-ნდი", რომელიც შემდეგ დამკვეთიც აღმოჩნდა და დამფინანსებელიც".

თამარ ბალაყაძე: "გვინდოდა, ისეთი რამ შეგვექმნა, რაც, შეძლე-ბისდაგვარად, გადმოსცემდა ქარ-თული სპორტის ისტორიას. ესაა ფილმი ცნობილი მოვლენებით, მნიშვნელოვანი შეჯიბრებებით როგორც საერთაშორისო, ისე ყო-ფილ საბჭოეთის სარბიელზე. სულ 13 სერიაა. თითოეული სერია მოი-ცავს ამა თუ იმ ოლიმპიურ თამაშ-ებს. პირველი სერია კი ეძღვნება ზოგადად სპორტის ისტორიას, ისე კი, ოლიმპიურს, დასაბამიდან 1952 წლის ჰელსინკის ოლიმპიურ თამა-შებამდე, ანუ იმ დრომდე, როდეს-აც ქართველ ოლიმპიელებს საბჭო-თა ნაკრების სახელით პირველად მიეცათ საშუალება, გამოსულყე-ნენ ოლიმპიურ თამაშებზე. ამას მოჰყვება ოთხწლიანი ციკლი მნიშ-ვნელოვანი მოვლენებით. ბოლოს ისევ ოლიმპიადა და ა.შ.

თითოეული სერიის ქრონომეტ-რაჟი 30-35 წუთია. მეტრაჟს განსა-ზღვრავდა ის, თუ რამდენად იყო

ესა თუ ის ციკლი მოვლენებით საე-სე. პირველი წაწილი უმნიშვნელო-ვანესი მოვლენებითაა გაჯერებუ-ლი - გამარჯვებები მსოფლიო ჩემ-პიონატებზე, ინტერვიუები მსოფ-ლიო ჩემპიონებთან. ბოლოს კი ოლიმპიადით დასრულებული - თუ ვინ მოიპოვა მედალი".

გიორგი ფრანგიშვილი: "დაფუ-შვით, დასრულდა ჰელსინკის თამა-შები. მერე იწყება ის, თუ რა მოხდა 1953 წელს. ვთქვათ, გივი კარტოზია გახდა მსოფლიო ჩემპიონი. 1954, 1955 წლების მნიშვნელოვანი მოვ-ლენები და 1956 წელი, ანუ ოლიმპი-ური წელი - მელბურნის თამაშები და ა.შ. მოკლედ, პრინციპი ასეთია: ოლიმპიადიდან ოლიმპიადამდე. რაც მთავარია, ფილმში არის ბევრი უნიკალური კადრი, ისეთი, რომელ-იც წინა, ტელევიზიის თანამშრომ-ლებმაც კი ახლა აღმოვაჩინეთ".

თამარ ბალაყაძე: "ჩვენი მიზა-ნი იყო, გვეკეთებინა საკუთარი თვალით დანახული, რა თქმა უნდა, მეტ-ნაკლებად სრულყოფილი ის-ტორია ქართული სპორტისა და დიდი ჩემპიონებისა. გვყავს კიდევ ბევრი დიდი ჩემპიონი და თითოეუ-ლზე ინფორმაციის მიცემაც გესუ-რდა, მაგრამ გამოვდიოდით იქიდ-ან, თუ რა მასალა გექონდა, რისი

მოძიება შეიძლებოდა. ბევრი მასა-ლა არ არსებობს. ბევრი სპორტს-მენი დღეს ცოცხალიც აღარაა. გუ-ლი გვეთანადრება, რომ ფილმში ვერ მოხვდნენ ევროპის ჩემპიონე-ბი, ისევ და ისევ ქრონომეტრაჟის გამო. ამიტომაც, რომ მასში მხოლოდ მსოფლიოს ჩემპიონები და ოლ-იმპიური თამაშების ყველა ჩემპი-ონი და პრიზიორი მოხვდა. თუმცა, არის ისეთი გამონაკლისებიც, რო-მლებსაც ქართული სპორტის ის-ტორიაში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავიათ".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

ვის უბოლის მრუდე ეზო

ირაკლი ხარიაშვილი

ბოლოს და ბოლოს, ყველაფერი დალაგდა. ლიდერის ყვითელი მაი-სურა დღეისთვის ყველაზე ძლიერ ველომბოლს, ამერიკელ ლანს არ-მსტრონგს ამშვენებს. პირველ ათ-ეულშიც, ერთი-ორი გამონაკლისის გარდა, ისინი არიან, ვისაც სპეცია-ლისტები ვარაუდობდნენ. თუმცა, ორი რამ, მართალია, ოდნავ, მაგრ-ამ მაინც ასცდა ნავარაუდევს. ერ-თი იტალიელი ივან ბასოს შედეგია, მეორე კი - იან ულრიხისა.

პირველი სასიამოვნო მოულო-დნელობაა. გუნდური რბოლის შე-დეგებს თუ არ მივიღებთ მხედრე-ლობაში, არმსტრონგსაც და ბასო-საც აბსოლუტურად ერთნაირი შე-დეგეი აქვთ ნაჩვენები. როგორც იქ-ნა, გამოჩნდა ახალგაზრდა სპორტ-სმენი, რომელიც დღეს თუ არა ხვალ მაინც არმსტრონგის მემკვი-დრეობას ჩაიბარებს. აღარაფერს ვამბობ 22 წლის დამიანო კუნეგო-ზე, "ჯიროს" მოგების შემდეგ სავ-სებით მართებულად რომ არ მიავ-ლინეს "ტურზე".

მეორე მოულოდნელობა საკმა-ოდ უსიამოა, რადგან ბოლო ათწ-ლეულის ყველაზე ნიჭიერ სპორტ-სმენსა და კონკრეტულად მისთვის წარუმატებელ შედეგს ეხება. მარ-თალია, "ტური" ჯერ არ დასრულე-ბულია, მაგრამ ულრიხს ძალიან უნ-და გაუჭირდეს არა მარტო გამარ-ჯვება, ამ ბოლო ხანს ავტომატურ-ად დაჯავშნილ მეორე ადგილზე გასვლაც კი. რატომ მოხდა ისე, რომ მსოფლიოს ყველა სპეციალი-სტის მიერ ერთხელად აღიარებული ველომბროლი მხოლოდ ერთხელ გახდა "ტურის" ჩემპიონი, ახადა, მასაც მერქსის, ინოსა და ინდურა-ინის კარიერას უწინასწარმეტყვე-ლებდნენ. გერმანელმა ვერა და ვერ გადაჭრა წონის პრობლემა. თითქმის ყველა ტურნირს ულრიხი ზედმეტად წონით იწყებს და, ასე ვთქვათ, შუაწელში აღწევს ოპტი-მალურ წონას. თუმცა, ამ დროს, როგორც წესი, უკვე გვიანაა ხოლ-მე. შარშანდელმა "ტურ დე ფრანს-მა" ისეთი შთაბეჭდილება დატოვა, რომ მომდევნო სეზონში ყველაფე-რი პირიქით მოხდებოდა - ულრიხი იქნებოდა ტონის მიმცემი, არმსტ-რონგს კი აუცილებლად მოუწევდა გვირგვინის დათმობა. სულ ბოლო ინდივიდუალურ რბოლაში მხოლოდ ნამები ჰყოფდა ამ ორ სპორტს-მენს. წეიმა რომ არა... მაგრამ საქმ-ეც ის არის, ნამდვილი ჩემპიონები ამინდისა და სხვა ამგვარი წერილ-მანების ჭირვეულობაზე არ უნდა

REUTERS

იყვნენ დამოკიდებულნი. მე კარგ-ად მახსოვს ძალიან სუსტი თბილი-სის "დინამო", ყოველ წარუმატებ-ლობას ხან წეიმას, ხანაც მსაჯებს რომ აბრალებდა. ნოდარ ახალკაც-ის დროსაც მოდიოდა წეიმა, არც მსაჯები კაკეთილმოზილებულან, მაგრამ...

მაგრამ, აი, ასეა იანის საქმეც... საწყენი კია.

ალბათ, ერთი-ორი სიტყვა უნდა ვთქვა კაცზეც, რომელმაც ლამის ორი კვირა ატარა ლიდერის ყვითე-ლი მაისურა, სულ რაღაც ორ დღე-ში კი ათეულს მიღმა აღმოჩნდა.

ტომას ვეკლერს ცუდი მონარენე-ლი ჰყავს. კიდევ ერთი დღით ლდე-რად ყოფნის საფასურად ახალგაზ-რდა სპორტსმენის ასე გამოწურვა - სხვას ვერაფერს დაფარქმევ იმას, რაც ვეკლერს გაუკეთეს - სხვა სახე-ობისა რა გიხრათ, მაგრამ ველოს-პორტში დიდი შეცდომაა.

ცხადია, სპორტსმენი დიდ დატე-ვითვებსაც უნდა შეეჩვიოს, მაგ-რამ ხანგრძლივი დროით დიდი და-ტვირთვები - მრავალდღიანებში კი ეს ყოველდღე 4-5 საათის განმავ-ლობაში ხდება - აუცილებლად გა-მოიწვევს კრიზისს, ორგანიზმის ისეთ გამოფიტვას, რისი რეაბილი-ტაციაც შეიძლება საერთოდ შეუძ-ლებელი გახდეს.

ველოსპორტის იტალიელი ვარ-სკვლავის დამიანო კუნეგოს

მწვრთნელმა, როგორღაც თქვა, რომ დამიანოს შარშანაც შეეძლო "ჯიროში" გამარჯვებისთვის ბრძოლა, მაგრამ თავი შეეკავეთი. მრავალდღიანი ველომბოლები, გარდა იმისა, რომ საინტერესო, ლა-მაზი სანახაობაა, ძალიან რთული და, ამასთან, საშიშიც არის. თუ გა-დახვდათ "ტურის", "ჯიროსა" და "ეუოლტას" გამარჯვებულთა სიას, ერთობ სპეციფიკურ სურათს ნაა-წყდებით - ამ შეჯიბრებების ჩემპი-ონები ძირითადად 25 წლისანი ხდე-ბიან. არმსტრონგი 27 წლისა გახდა პირველი "ტურის" ჩემპიონი, ბია-რნე რიისი სულაც 33 წლისა იყო. არის გამონაკლისებიც. იმის თქმა მინდა, რომ ჩემპიონები 22, 23 წლი-სანიც გახვდარან, მაგრამ თითქმის ყველა მათგანისთვის ეს გამარჯე-ვა უკანასკნელი გამოშდგარა.

ცხადია, შემთხვევით არ დამი-წყია "ტურის" სირთულეებზე საუ-ბარი. ეს, მართლაც, ძნელი სპორტია და მისი მონაწილენიც ისეთივე პა-რტივისციემის ღირსნი არიან, როგ-ორც, ვთქვათ, გრძელ მანძილზე მო-რეცხელები. ეს ხალხი სპორტშიც და, რაც მთავარია, ცხოვრებაშიც ძალი-ან განსხვავდებიან, ვთქვათ, სიმაღ-ლეზე მტბორელებისგან, სპრინტე-რებისგან, ფეხბურთელებისგან. მათ საუბარსა და საქციელში მეტიწე-ობის, პოზიირობისა თუ ეკელუ-ცობის ნიშანწყალს ვერ აპოვიოთ.

აქარული რაბზის პრობლემები

ყველაფერი ექვსი წლის წინათ დაიწყო. ქუთაისიდან ჩასულმა რაგბის რამდენიმე მოყვარულმა აჭარაში რაგბის განვითარება გა-წიზრასა და დასახმარებლად იმდ-როინდელ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეს ილია წულუკიძეს მიმართა. იმ დღიდან დაიწყო რეგიონში სპორ-ტის ამ სახეობის განვითარება. ამ ხნის მანძილზე ბათუმის "დათვე-ბი" არაერთხელ გახდა საქართვე-ლოს ჩემპიონი და თასის მფლო-ბელი, აჭარის რეგიონის ნაკრებმა კი ევროპის რეგიონთა თასზე ნა-ხევარფინალამდე მიაღწია.

რა ხდება დღეს აჭარულ რაგ-ბიში და როგორი იქნება მისი მო-მავალი?

ეს კითხვა მას შემდეგ გაჩნდა, რაც გენერალურმა პროკურა-ლმა დღეს ცოცხალიც აღარაა. გუ-ლი გვეთანადრება, რომ ფილმში ვერ მოხვდნენ ევროპის ჩემპიონე-ბი, ისევ და ისევ ქრონომეტრაჟის გამო. ამიტომაც, რომ მასში მხოლოდ მსოფლიოს ჩემპიონები და ოლ-იმპიური თამაშების ყველა ჩემპი-ონი და პრიზიორი მოხვდა. თუმცა, არის ისეთი გამონაკლისებიც, რო-მლებსაც ქართული სპორტის ის-ტორიაში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავიათ".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯანში, ლენინგრად-სა და მოსკოვში იმდენი არა აქვთ გადაღებული, რამდენიც ჩვენებს. მარტო ჯუმბერ ებრალიძემ რამდე-ნიმე ათეული ფილმი გადაიღო სპორტის თემაზე".

გიორგი ფრანგიშვილი: "მიმა-ჩნია, რომ ის, რასაც ჩვენ ვაკეთე-ებთ, მარტო ჩვენი საქმე არ არის. ეს ყველა "კინოზმიკის" საკეთებე-ლია, რადგან ეს ჩვენი ისტორიაა. ფილმში სრულადაა წარმოდგე-ნილი ქართული არქივი. არავის გე-რობს, რომ ჩვენს კინემატოგრაფი-სტებს სპორტის მწირი არქივი აქვთ შექმნილი. საბჭოეთის დროს ქართველი რეჟისორები ნაყოფიე-რად მუშაობდნენ სპორტზე. უკრა-ინაში, აზერბაიჯ

მოგავლის სასტუმროები დღესკა

წლის დასაწყისში, ლონდონურ-მა ტურისტულმა კომპანია “ტომსონ ჰოლიდემ” უმასპინძლა ფორუმს სახელწოდებით “მომავლის არდადეგები”, რომელზეც ტურისტული ბიზნესის გიგანტებმა მრავალი საინტერესო იდეა წარადგინეს, მათგან კი ყველაზე გამორჩეული და სენსაციური იყო პროექტი, რომლის დასახელებაა “შეებულება 2024 წელს”.

პროექტის ავტორია ბრიტანული კომპანია “M3 არქიტექტს”, რომელიც არცთუ შორეული მომავლისთვის ტურიზმის გიგანტებს მოძრავი და ადვილად ასაწყობ-დასაშლელი, მოდულური სასტუმროების გამოყენებას სთავაზობს. იდეაში, ასეთ სასტუმროს ჩაკტილი ინფრასტრუქტურა იქნება და მას ელექტროენერგიით ავტონომიური, ეკოლოგიურად სუფთა სადგური მოამარაგებს.

კლიენტთა მოთხოვნილების შესაბამისად, ასეთი სასტუმროს გადატანა იოლი იქნება საკმაოდ დიდ მანძილებზე. უფრო მეტიც, სასტუმრო თვითონ შეძლებს გადაადგილებას. ამასთან, მასთან მისასვლე-

ლად სულაც არ იქნება საჭირო საგზაო ინფრასტრუქტურის მოწყობა - ასეთი სასტუმროების კლიენტებს ვერტმფრენები მოემსახურება.

იმ შემთხვევაში, თუ სასტუმროს ბაზირების ადგილს საფრთხე (შტორმი, გრიგალი, ტერორიზმი და სხვა) დაემუქრება, ან აღარ იქნება რენტაბელური, იგი ადვილად შეიცვლის ადგილმდებარეობას, ან დაიშლება ცალკეულ სეგმენტებად, რის შემდეგაც გადატანილ იქნება სხვა ტერიტორიაზე.

იდეის ავტორთა განცხადებით, პროექტის განხორციელება თუნდაც დღესვეა შესაძლებელი. მთავარია, გამოჩნდეს მისი შეძენის მსურველი, რომელიც 70-110 მილიონი დოლარის გადახდას შეძლებს.

საინტერესოა, რომ მსგავსი პროექტი ჯერ კიდევ ოთხი ათეული წლის წინ განახორციელა ფინელმა არქიტექტორმა მატე სუურონენმა, თუმცა ბიზნესი არ წაუვიდა და მისი პროექტიც წარსულს ჩაბარდა. მის მიერ შექმნილი სასტუმრო-მფრინავი თევზებიდან კი სულ რამდენიმე ეგზემპლარიღა შემორჩა.

სასტუმრო წყალქვეშ...

მოგზაურობა სასტუმროსთან ერთად

კიდევ უფრო ფანტასტიკურ იდეებს გვთავაზობს საერთაშორისო დიზაინ-სტუდია “უიმბერლი, ელისონი, ტონგი და გოუ” (WATG), რომლის კონსტრუქტორებმაც ფორუმზე წარადგინეს საჰაერო, კოსმოსური და წყალქვეშა სასტუმროების პროექტები.

კოსმოსური სასტუმროს ნომრები იმ უზარმაზარი რგოლის გარშემო განლაგდება, რომელიც დიდი სიქარით ბრუნავს და ხელღვნურ გრავიტაციას ქმნის. ამ სასტუმროში მცხოვრებთა ფანჯრებში ზღვის ცისფერ პეიზაჟს შეცვლის კოსმოსის წყვდიადში მოკაფე ვარსკვლავების სურათი. პელიუმის უზარმაზარ ბალონებზე დაყრდნობილ საჰაერო სასტუმროში კლიენტურას ფრინველებთან მოუწევს მეზობლობა. რა თქმა უნდა, ასეთი სასტუმრო მოძრავი იქნება, მაგრამ თვითმფრინავისგან განსხვავებით, მას არსად ეჩქარება და არც დიდ სიმაღლეებზე აპირებს ასვლას. სა-

მაგიეროდ, კლიენტურა დაუფინყარ მოგონებებს გაიყოლებს შინ.

არანაკლებ საინტერესო და მიზიდველი იქნება წყალქვეშა, ასევე მოძრავი სასტუმროები. მათში მცხოვრებთ ნომრების ილუმინატორებიდან ზვიგენებისა და ნაირნაირი თევზების ცხოვრების დაკვირვების საშუალება ექნებათ. დანიშნულების ადგილზე (აუცილებლად ნაპირის სიახლოვეს) მისვლის შემდეგ, ასეთი სასტუმრო ხმელეთს სპეციალური ხიდით ან გვირაბით დაუკავშირდება. სხვათა შორის, წყალქვეშა სასტუმროს იდეა სულაც არ არის ახალი. მსგავს პროექტებზე უკვე რამდენიმე ტურისტული კომპანია მუშაობს და არც ისაა გამორიცხული, რომ პირველი წყალქვეშა სასტუმრო უკვე 2006 წლის ბოლოსთვის ჩადგეს მწყობრში.

ლაპარაკია არქიტექტორ იოახიმ ჰაუზერის მიერ დამუშავებულ სასტუმროების კომპლექსის პროექტზე, რომლის განხორციელებაც დუბაის სანაპირო ზოლშია დაგეგმილი. მოცურავე, ოღონდ წყალზედა

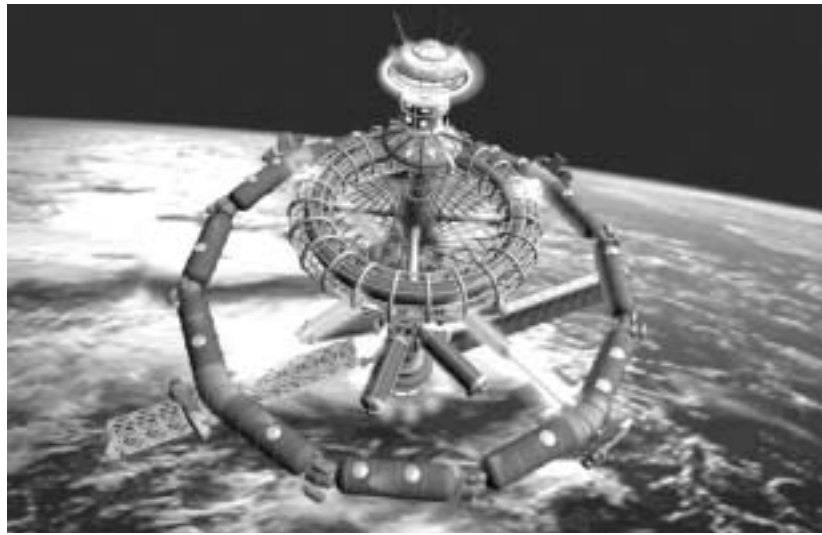

...პაერში...

ქალაქ-სასტუმროს პროექტის შესახებ ჩვენმა რუბრიკამ ერთხელ უკვე მოგითხროთ. პროექტს ეწოდება “ფრიდომ შიპ” და ის პრაქტიკულად მცურავი ქალაქ-სახელმწიფოს აშენებას ითვალისწინებს. ამ გემს ეყოლება თავისი მოსახლეობა, სრული საქალაქო ინფრასტრუქტურა, სკოლები, სპორტული კომპლექსი და ასე განსაჯეთ, ინსტიტუტიც კი. მას გააკონტროლებს ადგილობრივი მთავრობა, მცურავი ქალაქ-სახელმწიფოს უსაფრთხოებას (ტერორისტებისა და მეკობრეებისგან) კი მცირერიცხოვანი ჯარი და უშიშროების სამსახური დაიცავს.

რა იქნება ნომრებში

რა თქმა უნდა, სუპერსასტუმროების კლიენტისთვის სუპერკომფორტია საჭირო. კომფორტსა და უსაფრთხოებას კი რობოტული ტექნიკა, ბიომეტრული უსაფრთხოების ტერმინოლოგია (მაგალითად, თვალის ბადურის სკანერის საშუალებით კლიენტის იდენტიფიცირება) და ნანოტექნოლოგიების ბაზა-

...კოსმოსში

„ბიბანტური ნახტომიდან“ 35 წლის უმცირესი

35 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც პირველმა ადამიანმა დადგა ფეხი მთვარეზე - 1969 წლის 20 ივლისს, ამერიკელი ასტრონავტები, ნილ არმსტრონგი და ბაზ ოლდრინი ჩვენი პლანეტის თანამგზავრზე გადასხდნენ.

ამ თარიღთან დაკავშირებით, გაშინგტონის აეროკოსმოსურ მუზეუმში ჩატარდა საზეიმო ცერემონია, რომელზეც სამი ამერიკული კოსმოსური პროგრამის (მერკური, ჯემინია და აპოლონი) მონაწილეებსა და ცნობილ ტელეჟურნალისტ უოლტერ კრონკაიტს, რომელიც ამ პროგრამებს ტელეეთრით აშუქებდა, მთვარიდან ჩამოტანილი ქვების ნამსხვრევებისგან დამზადებული სუვენირები გადაეცათ.

1961 წლიდან მოყოლებული, 12 წლის განმავლობაში, ამ სამი პროგრამის ფარგლებში, კოსმოსში სულ 34 ამერიკელი ასტრონავტი გაფრინდა. მათგან 25 დღესაც ცოცხალია და ცერემონიასაც მათი უმეტესობა დაესწრო. აღსანიშნავია, რომ სუვენირების (მემორიალურ დაფაზე დამაგრებულ პლექსიგლასის დისკოებში მოთავსებული მთვარის ნამსხვრევები) დამზადება საიუბილეო თარიღისთვის ვერ მოესწრო და მათი გადაცემაც სიმბოლურ ხასიათს ატარებდა. ამასთან,

ან, ამერიკული კანონით, კერძო პირებს ეკრძალებათ მთვარიდან ჩამოტანილი მასალების ფლობა. ამიტომ, სუვენირებს მათი მფლობელები, ან მფლობელთა ნათესავები მათთვის სასურველ მუზეუმებში, ან ინსტიტუტებში განათავსებენ.

1969-1972 წლებში მთვარეზე სულ 6 ამერიკული ეკიპაჟი იქნა მიღენილი, რომლებმაც ხელს დაახლოებით 380 კილოგრამი ნამსხვრევი გამოაყოლეს.

პირველები მთვარეზე კოსმოსურ ხომალდ “აპოლო 11”-ის ეკიპაჟის წევრები გადასხდნენ. ხომალდი 1969 წლის 16 ივლისს, შვიდმა რაკეტა “სატურნ V”-მა გაიყვანა ჩვენი პლანეტის ორბიტაზე, რაზეც სულ 12 წუთი დასჭირდა.

მას შემდეგ, რაც დედამიწას ერთნახევარჯერ შემოუფრინა, მისი გრავიტაციის ველის გამოყენებით, “აპოლომ” მთვარის ორბიტას მიაშურა და მასზე სამი დღის ფრენის შემდეგ გავიდა. კიდევ ერთი დღეც და ასტრონავტებმა, ნილ არმსტრონგმა და ბაზ ოლდრინმა მთვარეზე დასაშვებ ზონდ “იგლში” გადაინაცვლეს, მათი ეკიპაჟის შესაშვ ნევრი მაიკლ კოლინზი კი “აპოლოში”, სამეთაურო პოსტზე დარჩა.

ნანოფორმა ამერიკელი ჯარისკაცებისთვის

მასაჩუსეტსის ტექნოლოგიური ინსტიტუტის მკვლევართა ჯგუფმა აშშ-ის თავდაცვის სამინისტროსგან მიიღო \$50 მილიონ დოლარიანი შეკვეთა უნიკალური სამხედრო ფორმის შესაქმნელად, რომელშიც გამოყენებული იქნება უკანასკნელი მიღწევები ნანოტექნოლოგიებში.

თუ პროექტი განხორციელდება, 2025 წლისთვის ამერიკელი ჯარისკაცები მიიღებენ სიფრიფანა, ტყვიავაუმტარ ფორმას, რომელიც მათ უშუბარის ნამსხვრევებისგანაც დაიცავს. გარდა ამისა, მკვლევართა ჩანაფიქრით, ახალი სამხედრო ეკიპირების კომპლექტაციაში შევვა გლობალური პოზიციონირების თანამგზავრული სისტემა (GPS), კომპიუტერი, ვიდეოკამერა და კონდიციონერი. და, ყოველთვის მიუხედავად, მთელი ამ ამუნიციის საერთო წონა იმაზე ორჯერ ნაკლები იქნება, რისი ტარებაც თანამედროვე ამერიკელ ჯარისკაცებს უწევთ.

“ჩვენი მიზანია გვრეთ წოდებული საბრძოლო წონის შემცირება. დღეს ეს წონა 45 კილოგრამს შეადგენს, ჩვენ კი ვიმედოვნებთ, რომ მას უახლოვრს სამ წელიწადში გაგვანახევრებთ”, - ამბობს პროექტის ერთ-ერთი თანაავტორი მაიკლ ენდრუი. იმისათვის, რომ უფრო ნათელი ყოფილიყო, თუ რისი მოდიფიცირება საჭირო, ინსტიტუტის თანამშრომლებს კონსულტაციები ჰქონდათ იმ ჯარისკაცებთან, რომლებსაც ავღანეთში ჩატარებულ სამხედრო ოპერაციებში უწევდათ მონაწილეობა.

მთავარია გადარჩენა

პროექტის უმთავრესი მიზანია სამხედროთა გადარჩენის შანსების ზრდაზე ზრუნვა. მომავლის სამხედრო უნიფორმაში შიგნიდან გამოკერებული იქნება ბიოსენსორები, რომლებიც ჯარისკაცის ჯანმრთელობის შესახებ დანერვილებით მონაცემებს (წნევა, ტემპერატურა, პულსი და ა.შ.) შეაგროვებენ და ამ ჯარისკაცის კომპიუტერს გადასცემენ, საიდანაც ისინი ცენტრალურ კომპიუტერს გადაეცემა კავშირის თანამგზავრული სისტემის მეშვეობით. პოდა, მაგალითად, წნევის უეცარი ვარდნის მიხედვით, შესაძლებელი იქნება იმის დადგენა, რომ ჯარისკაცი დაჭრილია.

პერსპექტივაში სამხედრო ფორმა აღიჭურვება მექანიკური დამხმარე სახსრებით, რომელთა მეშვეობითაც ჯარისკაცი უფრო სწრაფად სიარბილს შეძლებს და გაცილებით მაღლა ახტომის უნარიც ექნება.

მეცნიერები მუშაობენ ისეთი სისტემის შექმნაზე, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი იქნება იმ ადგილის დადგენა, თუ სად დაიჭრა ჯარისკაცი. ამასთან, სისტემა ჭრილობის პირველად დამუშავებასაც დამოუკიდებლად ჩატარებს, რათა შემცირდეს სისხლის დანაკარგი. პერსონალური ციფრული გადამცემის მეშვეობით, მომავლის ჯარისკაცი თავის კოორდინატებს ბაზას ათავსებს უფრო სწრაფად და ზუსტად გადასცემს, ვიდრე ახლა. უფრო შორეულ პერსპექტივაში, ამის საჭიროებაც აღარ იქნება, რადგან ბაზას ვირტუალურ დისპლეიზე ექნება გამოტანილი მთელი თავისი პირადი

შემაღგენლობის ადგილსამყოფელი და გლობალური პოზიციონირების სისტემისა და კომპიუტერის მეშვეობით მიიღეს მათგან ინფორმაციას და მიწვდის თავის ბრძანებას.

ზომები მცირდება, ხარისხი უმჯობესდება

მეცნიერები, ასევე, მუშაობენ მიკროყურსაცავებისა და ღამის ხედვის მინიატურული მოწყობილობის შესაქმნელად. ეს უკანასკნელი ჩვეულებრივი კონტაქტური ღონის ზომისა იქნება. ამასთან, ზომების შემცირება სულაც არ აისახება უარყოფითად მის ხარისხზე. უფრო მეტიც, პერსპექტივაში ღამის ხედვის მინიატურული მოწყობილობიდან მიღებული გამოსახლება პარალელურად, მართვის ცენტრს გადაეცემა, სადაც მოხდება ვითარების ოპერატიული გაანალიზება.

გარდა იმისა, რომ ფორმა მეტად მსუბუქი და ტყვიავაუმტარი იქნება, მასში ტეფლონის შრის დამატებით ის წყალგაუმტარიც გახდება. მეცნიერები, ასევე, მუშაობენ პრაქტიკულად უცვლელი ფეხსაცმლის შექმნაზე, რომლის გამოყენებაც ათეულობით წლის განმავლობაში იქნება შესაძლებელი. ყველაფერ ამაში გამოყენებული იქნება ნანოტექნოლოგიები, რომლებიც მალე, ალბათ, ყოველდღიური ცხოვრებისთვისაც იქნება ხელმისაწვდომი.

სანამ ახალი უნიფორმის შექმნა მასაჩუსეტსის ტექნოლოგიურ ინსტიტუტს აქვს დავალებული, მისი მკვლევარების მიერ დაგროვებული ინფორმაცია მეტ-ნაკლებად ხელმი-

ზე შექმნილი სხვადასხვა საშუალებები უზრუნველყოფს.

რობოტოტექნიკა მომსახურების სფეროში იმუშავებს და, პირველ რიგში, ყოველგვარ შავ სამუშაოს აარიდებს მომსახურე პერსონალს. უსაფრთხოების ბიომეტრული საშუალებანი უკვე ფართოდ გამოიყენება ქვეყნის მეთაურთა უსაფრთხოების სამსახურებისა და მსხვილ კომპანიათა მფლობელების დაცვის საქმეში. მომავალში ეს ტექნოლოგიები სასტუმროებისთვისაც იქნება ხელმისაწვდომი.

რაც მევენება სასტუმროში ნანოტექნოლოგიების გამოყენებას, აქ შესაძლებლობებს საზღვარი არ უჩანს. მაგალითად, კლიენტის სურვილისამებრ, სასუმტროს ნომერი შეიძლება გახდეს პირველი კლასის, საპრეზიდენტო აპარტამენტი, ან ერთადგილიანი. მოკლედ, ინატრე და აგისრულდება. ოღონდ ამისათვის ცოტა მოცულობა იქნება საჭირო და არცთუ მცირე თანხის გადახდა. სამაგიეროდ, მთელი წელი თანამშრომლებს გასაოცარ ამბებს მოუყვებით, რომელთაგან ბევრი შეიძლება არც დაგვიჯერონ.

რიგი მიზეზების გამო, 1973 წელს ამერიკელებმა უარი თქვეს მთვარის ათვისების პროგრამებზე. თუმცა, მათ მიერ მოპოვებული მასალების წყალობით, კოსმოსის ბევრ საიდუმლოს აებადა ფარად. დღეს კი აშშ-ის კოსმოსური კვლევის სააგენტო, პრეზიდენტ ბუშის აქტიურობას წყალობით, კვლავ უბრუნდება მთვარისა და მარსის ათვისების პროგრამებს.

მრავალჯერადი გამოყენების კოსმოსური ხომალდების პროგრამის თანდათანობითი დახურვის პარალელურად, ამერიკელები მთვარეზე მისიების მივლინების გეგმებს აშუშავენ და თუ რამე არ შეიცვალა, ისინი ჩვენს თანამგზავრზე მისიას 2010 წლის ივნისში გაავზავნიან. თუმცა, პირველად მისიას ორი უბოლოტო ხომალდი განახორციელებს.

უფრო მეტიც, ბუშის მიერ იანვარში წარმოდგენილი პროგრამის მიხედვით, ამერიკელებმა მთვარეზე დასახლება უნდა შექმნან, რის შემდეგაც “ნითელი პლანეტის” ათვისების დაწყების ჯერიც მოვა. ბუშის პროგრამას ბევრი კრიტიკოსი გამოუწინა, მაგრამ თუ მას განხორციელება უწერია, 2015 წელს ადამიანი კვლავ შედგამს მთვარეზე ფეხს.

რამდენიმე საათით სოხეთში

ანა კორძია-სამადაშვილი

სომხეთის შესახებ მოყოლა, გარწმუნებთ, ბევრად უფრო რთულია, ვიდრე, ვთქვათ, ივანოვოში მოგზაურობის აღწერა, ძირითადად, იმის გამო, რომ ამ ქვეყანას მეტ-ნაკლებად ყველა იცნობს. მით უმეტეს, მეზობელი სახელმწიფოს ტერიტორიაზე სულ რამდენიმე საათის განმავლობაში მომინია ყოფნა და ბევრი არაფერი მეთქმის. ამის გამო ძალიან გულ-დანწყვტილი დავრჩი, მით უმეტეს, რომ ლაშა, ჩემი თანამგზავრი, ყოველ კომენტარზე პასუხად ნიშნის მოგებით მეტყვოდა ხოლმე, შენ რა იცი, შენ სანაპირო არ გინახავს, შენ “ანუშში” დებედადნ ამოყრილი კალმახი არ გიჭამიაო.

მაგრამ, კალმახი მაინც გჭამე, მართალია, არა “ანუშში”, არამედ “პალმებში”, და თუმცა მდინარეს არ გადავყურებდი და ამის გამო ოვანეს თუმანიანის გმირის ტრაგიკული ზეგერი გულთან ახლოს ვერ მივიტანე, მაინც დიდებული სადღის იყო: ზემოთ სხენებული კალმახი, შებოლილი ყველი, ნაირ-ნაირი საწებელი, ბასთურმა თუ სუჯუკი... ნასიამოვნებმა ოპერატორმა ზურაბ ალავერდაშვილმა, განაცხადა, ავლაბარში მიცხოვრია და ეს საქმე მე მომანდეთო, და შესანიშნავი ბუტერბროდი გააკეთა, ნამდვილი სომხური - ლავაშში ყველი გაახვია, მწვანე ხახვი, ათასგვარი სიკეთე. ყველაფერ ამას ჩინებული მინერალური წყალი, “ჯერნუიკი” დაგაყოლეთ, ხოლო კონიაკ “არარატს”, ჩემი რეკომენდაციები არ სჭირდება.

აი, სანაპირო კი მართლა ვერ ვნახე - დაგვიბნელდა და წამოსვლა მოგვინია. მაგრამ, ახპათში მაინც მოვხვდი და ამ სიამოვნებას ჩემს თანამგზავრებს არასოდეს დაუფიქნევ.

როგორც ყველა ძველი და თავმოყვარე ნაგებობის შესახებ, ახპათის მონასტერთან დაკავშირებითაც მრავალი თქმულება არსებობს. ეს ამბები მისმა მცველმა, ბატონმა მაქსიმმა გვიამბო.

64 წლის კაცია, უკანასკნელი 11 წელია, მონასტერს უფლის - მამამიშის თანამდებობა შემკვიდრებით გადაეცა, და თავისი ზედრით ძალიან კმაყოფილია. მისი თქმით, ყველას რაღაც სასაცილო პრობლემები აწუხებს: ხან სოფლის თავი ვერ აურჩევიათ, ხან - პრეზიდენტი. აი, მისი უფროსი კი სურბ-ნიშნია, და მასთან მაქსიმს არანაირი პრობლემები არა აქვს. ამ პატივსაცემი მამაკაცის ერთადერთი გასაჭირი მოსწავლეები არიან - სკოლის დამთავრების შემდეგ სულ მონასტრის ტერიტორიაზე უნდათ ყოფნა, ხან სამრეკლოზე აღიან - კისერი არ მოიტეხონ! ხან გალანის ქვევს ესვრიან ერთმანეთს - ნება რომ დართო, ქვა-ქვა დაშლიან აქაურობას! არადა, ასეთი სილამაზის დაშლავის გაუგია!

ამ სილამაზის არსებობას იმას ვუმადლით, რომ დიდი ხუროთმოძღვარი სანაპირო, რომლის სახელსაც მოპირდაპირე ქედზე აღმართული მონასტერი ატარებს, და მისი შეგირდი, ტრადიტი, ერთმანეთს ნაეჩხუბნენ. შეგირდი ფრიად ამბიციური ახალგაზრდა ყოფილა. მან გადაწყვიტა თავისი ოსტატის-

თვის დაემტკიცებინა, რომ უსამართლოდ მოექცა, და ისეთ ადგილას, რომელიც სანაპირიდან მოჩანდა, ეკლესიის შენება დაიწყო. მართლაც, ერთ დღეს ოსტატმა შენიშნა, რომ მთაზე რაღაცა ხდებოდა, მივიდა და აღტაცებული დარჩა: “ახპათ!” თქვა მან. “დიდებული კედელია”. ეს მოხდა 976 წელს, აშოტ III ბაგრატიუნის მეფობის დროს.

მართლაც, დიდებული ნაგებობაა. მთავარ, სურბ-ნიშნის ეკლესიაში გარედან ქტიტორებია შემონახული - ამისხნეს, რომ ეს იმ ადამიანების სკულპტურული გამოსახულებებია, რომელთა შესანიშნავითაც ტაძარი აშენდა; მიგნით დღესაც შეიძლება მე-13 - მე-14 საუკუნეების ფრესკების დანახვა - ჩვენმა გამცილებელმა მათ “ფოტოგრაფიები” უწოდა. გრიგოლ განმანათლებლის სამლოცველო, ეკლესია ასტვაცაცინი, სატრაპეზო, წიგნების საცავი, სამრეკლო - სულ სხვა დროში ამოყვანილი თავი, როცა აქ სწავლული ბერი, ოვანეს იმასტასერი ცხოვრობდა, უბადლო მქადაგებელი და მესალმუნე, რომელსაც თურმე ჩვენი მეფე დავით აღმაშენებელიც სთხოვდა კურთხევას. ეს ბერი მრავალი დღის განმავლობაში იმყოფებოდა ხოლმე ჟამბატუნში, ხელნაწერებს კითხულობდა და ამ დროს ვერც წელიწადის დროთაცვლას ამჩნევდა და ვერც სიცოცხასა თუ შიმშილს.

სწორედ ამიტომაც, რომ ამ ჩემთვის უცნაურ შენობაში, ჟამბატუნში, ერთგან გუმბათი გახსნილია და დარბაზში წვიმა დაუბრკოლებლად ჩამოდის - ჩვენი სტუმრობის

დროსაც ცრიდა. მაქსიმის თქმით, ეს იმიტომაც ასე, რომ ლოცვითა თუ წიგნის კითხვით გართულ წმინდა მამებს ღვთის წყალობა არ უნდა მოჰკლებოდათ - თოვლი, წვიმა, მზის სხივები. მისი თქმით, ამ ჟამბატუნში მრავალი წელი საითნოვასაც გაუტარებია, მაგალითური უნდა გამხდარიყო, მაგრამ მერე წმინდა მამებს უთქვამთ, თბილისში უნდა გავეშვათ, რომ ლექსის წერა და საკრავებზე დაკვრაც ისწავლოსო. ჰოდა, იქიდან როცა დაბრუნებულია საიათნოვად, ყველა გაუკვირვებია თავისი საოცარი გალობით, ისე გალობდა, სანაპიროც მიიწევისო. “ოღონდ რომ ჩამოვიდა, სომხური ლექსი ქართული ასოებით დანერა,” გაგვიმხილა მცველმა. “რანაირი კაცი იყო?!”

რანაირი და შესანიშნავი - ქართველებიც ასე თვლიან და სომხებიც. ისევე, როგორც სომეხი დედოფლები და თავადის ქალები ივენეშ შესანიშნავი ქალები. ასეთი იყო აშოტ III-ის ცოლიც, დედოფალი ხოსროვანუში. სურბ-ნიშნის ტაძარი მისი შემონირულობითაა აშენებული, შემდეგ კი მონასტრის ძეირფასი საეკლესიო ატრიბუტები მისმა ქაღიშვილებმა, მარიამმა და რუსუდანმა გადასცეს. ყველაფერი ეს, თურმე, ტაძრის კედლებზე წერია, მაგრამ მე ვერ ნავიკითხე, ამდენი სომხური არ ვიცი.

მერე დაბნელდა, აცივდა, და ჩვენც წამოვედით. გულდასაწყვეტი კია - ნეტავი ორი-სამი დღე კიდევ გვექონდა, მაშინ არავის ექნებოდა სათქმელი, შენ რა გესმის, სანაპირო არ გინახავსო.

“პინკფლოიდს” წილს თხოვენ

ლეგენდარული როკერები “პინკფლოიდიდან” შესაძლოა ძალიან მალე სასამართლოს წინაშე წარდგნენ. ჯგუფის წინააღმდეგ სარჩელი მუსიკოსების ყოფილმა ბექ-ვოკალმა ქლერი ტორიმ საავტორო უფლებების დარღვევის გამო შეიტანა.

ქლერი ირწმუნება, რომ ერთ-ერთი კომპოზიცია Great Gig in the Sky, რომელიც შესულია “პინკფლოიდის” 1973 წლის ალბომში - Dark Side of the Moon, მისი

დაწერილია. თუმცა ჯგუფის წევრები - როჯერ უოტერსი და რიჩარდ რაიტი იგივე სიმღერის ავტორად საკუთარ თავს ასახელებენ. მომჩივანი კი დარწმუნებულია, რომ ზარალის ანაზღაურების სახით, მიიღებს წილს ყოველი გაყიდული ალბომიდან. ტორის გათვლებით, კომპენსაციის სახით მას რამდენიმე მილიონი დოლარი ეკუთვნის. სარჩელი მუსიკოსებისა და ფირმა EMI-ის წინააღმდეგაა შეტანილი.

ბრიტანული კინოს რეკორდები

დიდი ბრიტანეთის კინოს ექსპერტებმა გასული წლის შედეგები შეაჯამეს. აღმოჩნდა, რომ 2003 წელი ბრიტანეთის ისტორიაში უპრეცედენტო იყო თავისი რეკორდული მაჩვენებლებით.

ათმა საუკეთესო ბრიტანულმა ფილმმა ჯამში მილიარდ დოლარზე მეტი შემოსავალი დააგროვა და ეს მაშინ, როდესაც მეგა-ბლოკბასტერები “პარი პოტერისა” თუ “ჯეიმს ბონდის” სტილში, შარშან ეკრანებზე არ გამოსულა. შარშანდელი ფილმების საერთო შემოსავალი ბრიტანეთში 742 მილიონი ფუნტი-სტერლინგი იყო, რაც 136 პროცენტით აღემატება წინა ათწლეულის მაჩვენებელს. რაც შეე-

ხება მაყურებელთა აქტიურობას - ბრიტანელების აბსოლუტური უმრავლესობა 2003 წლის განმავლობაში ერთხელ მაინც იყო კინოთეატრში, ხოლო მეოთხედი რეგულარულად, თვეში ერთხელ მაინც დადიოდა.

ბრიტანეთის კინო და ვიდეო-ინდუსტრიაში დასაქმებულია 57 ათასი ადამიანი და ეს რაოდენობა წინა ათწლეულთან შედარებით გაზრდილია 77 პროცენტით. ეს მონაცემები ექსპერტებს აძლევს უტლებას, თამამად განაცხადონ, რომ დიდი ბრიტანეთის ეკონომიკის განვითარებაში კინოინდუსტრიამ საკმაოდ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა.

ნაგალი "სალხინო" ქართული ფლორის საოცრება

თუ განუხებთ პროსტატიტი, ცისტეტი, ქაღური და შარდ-სასქესო ორგანოების დაავადებები; როცა შეიძლება შენელებული და გახიზრებული შარდვა, შარდვის დროს წვა, შარდსადენი ზერელის ბავთა მინებება, სუნი ან გამოწვდის; აგრეთვე ტკივილი წელის, გავის ძვლის, თირკმელების არეში; შარდის წვეთ-წვეთად გამოყოფა, მოშარდვის სურვილის დაუკმაყოფილებლობა, როცა ვითარდება სექსუალური მოშლილობა და იმპოტენცია, მიიღეთ წამალი "სალხინო" და ეს პრობლემები მოგესწვება.

"სალხინო" აწესრიგებს კუჭ-ნაწლავის მოქმედებას და ხსნის ტკივილებს. "სალხინო" გამოიყენება ჩირქოვანი და ჩირქმადი ინფექციების სამკურნალოდ, ნაღლის ბუშტის (ქოლცისტეტი), ჰეპატიტის, გასტრიტის, ნეფრიტის, გინეკიტიტის, სტომატიტის, ბრონქიტის და სხვა პათოლოგიური დაავადებების დროს. "სალხინო" აქრობს პირის ღრუდან უსიამოვნო სუნს. წამალი "სალხინო" უზრუნველყოფს ჯირკვლების დაავადებებს - მასტოპათიას, მასტიტს. თუ გამოიყენებთ შობიარობის შემდეგ, აიცხლებთ მასტიტს და გაოუმჯობესებთ ბავშვის კვებას საკუთარი რძით.

წამალ "სალხინოს" თვისებები აპრობირებულია და მოწონებულია საქართველოს, რუსეთის, ზაგრაბიჯანისა და სხვა ქვეყნების ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროების მიერ, იგი რეგისტრირებულია. მიღებული აქვს სახელმწიფო პატენტები და ლიცენზია.

იკითხეთ და შეიძინეთ აუთიკეპტში.

წამლის ფასი საქართველოს ტერიტორიაზე სამი (3) დოლარის ეკვივალენტს არ უნდა აღემატებოდეს ლარებში.